

БАНАХБОРОТНОМАНИ

БАНК ХОДИМЛАРИ, ИШБИЛАРМОНЛАР ВА ТАДБИРКОРЛАР ГАЗЕТАСИ

1995 йил январдан бошлаб нашр этилмоқда

№ 48 (551) 2006 йил 29 ноябр

МИКРОМОЛИЯЛАШНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИ

Ўзбекистонда микромолиялашни ривожлантириш пойдевори бўлган қонун ҳужжатларини шакллантириш тугалланди. Хусусан, шу ойда Марказий банк бошқарувининг «Микрокредит ташкилотлари фаолиятини лицензиялаш тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида»ги Қарори кучга кирди.

Ушбу ҳужжатга мувофиқ, Тошкентда ташкил этиладиган микрокредит ташкилотлари устав жамғармасининг энг кам миқдори миллий валютада 20 минг АҚШ долларидан, бошқа аҳоли пунктларида 10 минг АҚШ долларидан кам бўлмаслиги керак. Устав фондининг энг кам миқдори лицензия олиш учун буюртма бериш санасида фақат пул маблағларидан ташкил этилиши лозим. Шу билан бирга, уни шакллантириш учун кредитга, гаровга олинган маблағлардан ва бошқа жалб этилган маблағлардан фойдаланишга йўл қўйилмайди.

Микрокредит ташкилоти фаолият бошлаганидан кейин унинг устав жамғармасига баҳоси устав жамғармасининг беш-

дан бир қисмидан ошмайдиган мол-мулкни қўшишга йўл қўйилади.

Эслатиб ўтамиз, 2006 йил сентябр ойида Ўзбекистон Президенти мамлакат парламентининг қуёи палатаси томонидан қабул қилинган ва юқори палатаси маъқуллаган «Микромолиялаш тўғрисида»ги ва «Микрокредит ташкилотлари тўғрисида»ги иккита Қонунни тасдиқлади. Биринчи қонунга мувофиқ, республикада микрокредит хизматларини тижорат банклари, кредит уюшмалари, микрокредит ташкилотлари, ломбардлар ва бошқа кредит муассасалари амалга ошириши мумкин.

Бундай хизматлар жумласига, хусусан, микроқарз, микрокредит ва микролизинг киради. Микроқарзнинг суммаси энг кам

иш ҳақининг юз бараваридан, микрокредит суммаси минг бараваридан, микролизинг суммаси икки минг бараваридан ортиқ бўлиши мумкин эмас. Микромолиявий хизматларни қўрсатиш учун кредит берувчиларнинг ўз маблағлари, шу жумладан, олган даромадлари, шунингдек мамлакат қонун ҳужжатлари билан тақиқлаб қўйилмаган бошқа манбалар хизмат қилиши мумкин.

Иккинчи ҳужжат микрокредит ташкилотлари жисмоний ва юридик шахслар томонидан ташкил этилиши мумкинлигини, давлат органлари, сиёсий партиялар, касаба уюшмалари ва диний ташкилотлар бундан мустасно эканлигини назарда тутди.

Микрокредит ташкилотлари микроқарз, микрокредит ва микролизинг беради, шунингдек факторинг хизматларини ҳам қўрсатади. Бунда тижорат банклари ва кредит уюшмаларидан фарқли ўлароқ, микрокредит ташкилотлари жисмоний ва юридик шахслардан омонатлар қабул қилиш ҳуқуқига эга эмас, шунингдек улар қарз мажбуриятларини чикаришлари ҳам мумкин эмас.

(Давоми 2-бетда).

БУ СОНДА:

2

Жамғариб бориладиган пенсия таъминоти — фаровон келажак гарови

6

Ипотека кредитлашни такомиллаштириш йўлида

7

Автоматлаштирилган банк тизими қандай танланади?

Чет эл валюталарининг сўмга нисбатан курси

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2006 йил 28 ноябрдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хоржий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	963,73
1 Англия фунт стерлинги	2395,92
1 Дания кронаси	217,72
1 БАА дирҳами	336,35
1 АҚШ доллари	1235,39
1 Миср фунти	216,45
1 Исландия кронаси	17,65
1 Канада доллари	1089,79
1 Хитой юани	157,58
1 Қувайт динари	4272,19
1 Россия рубли	46,52
1 Украина гривнаси	244,63
100 Ливан фунти	81,81
1 Малайзия ринггити	340,09
1 Норвегия кронаси	196,48
1 Польша злотийси	422,21
1 Сингапур доллари	796,77
1 СДР	1839,72
1 Туркия лираси	842,69
1 Швеция кронаси	179,42
1 Швейцария франки	1024,54
1 ЕВРО	1622,19
10 Жанубий Корея вон	13,29
10 Япония иенаси	106,78

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мажур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмага.

ОБУНА - 2007

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

БАНК АХБОРОТНОМАНИ

ИТБ КИЧИК БИЗНЕСНИ МОЛИЯЛАШТИРМОҚДА

ЎЗР ТИФ Миллий банки матбуот хизматидан хабар қилишларича, Ислон тараққиёт банки миссиясининг Ўзбекистонга ташрифи доирасида ЎЗР ТИФ Миллий банки раҳбарияти билан учрашув бўлиб ўтди.

Музокара давомида томонлар кичик бизнес лойиҳалари учун Миллий банк орқали ИТБнинг 20 млн. АҚШ доллари миқдоридаги иккинчи молиялаш линияси очилишини муҳокама қилди. Жалб этиладиган маблағлар кичик корхоналар ва қишлоқ хўжалиги учун замонавий технологиялар, ускуна ва хизматлар сотиб олишга сарфланади.

Миллий банк ИТБнинг 15 млн. АҚШ доллари миқдоридаги биринчи кредит линиясини ўзлаштириб бўлди. Унинг маблағлари тўқимачилик ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалигини молиялашга сарфланади.

ИТБ миссиясининг Ўзбекистон Республикасига бу галги ташрифидан мак-

сад кичик бизнес, касб-хунар коллежаларини қуриш ва ускуналаш лойиҳаларини молиялаш учун Ўзбекистон банкларига кредит линияларини очиш масаласини муҳокама қилишдан иборат.

Шунингдек, ташриф чоғида томонлар ҳамкорлигида амалга оширилаётган қўшма лойиҳаларнинг ҳозирги ҳолати ҳам кўриб чиқилди.

Ўзбекистон 2003 йил сентябр ойида Ислон тараққиёт банкига аъзо бўлди. ИТБ билан қисқа муддатли ҳамкорлик мобайнида умумий суммаси 114 млн. АҚШ долларидан иборат бўлган 8 та инвестиция лойиҳаси маъқулланиб, бу пулларнинг 42 миллиони ҳозиргача ўзлаштириб бўлинди.

ПЛАСТИК КАРТОЧКА – СИЗНИНГ ИШОНЧЛИ ҲАМЁНИНГИЗ

Бугун кўпчилик пластик карточкадан фойдаланади. Унинг афзаллигини эса карточкадан фойдаланганлар яхши билади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 3 августдаги 433-сонли Қарорининг бажарилиши бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар доирасида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Банклар Ассоциацияси, Банк-молия академияси ва Ягона умумреспублика процессинг маркази мутахассислари Қашқадарё, Сурхондарё ва Бухоро вилоятларида семинарлар уюштиришди.

Ўтказилган семинарларда вилоят банклари, маҳаллий ҳокимлик ва солиқ органи вакиллари, вилоят молия бошқармаси ходимлари ва тадбиркорлар иштирок этишди.

Семинарларда пластик карточкалар орқали нақд пулсиз тўловларни амалга оширишнинг афзалликлари, пластик карточкалар орқали савдо ва хизмат қўрсатувчи корхоналарга берилган имтиёзлар, жумладан, турли ютуқли ва чегирмали меҳа-

низмларни қўллаш афзалликлари батафсил тушунтириб берилди. Пластик карточкалар тизимига аҳолининг кенг қатламларини жалб этиш учун эса қўшимча банк хизматлари жорий этилаётганлиги алоҳида таъкидланди.

Тадбирларда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва Банклар ассоциацияси ходимларининг жойлардаги пластик карточкалар орқали савдо қилувчи корхоналарнинг қай тарзда ишлаётганлигига оид таҳлили натижалари муҳокама қилинди.

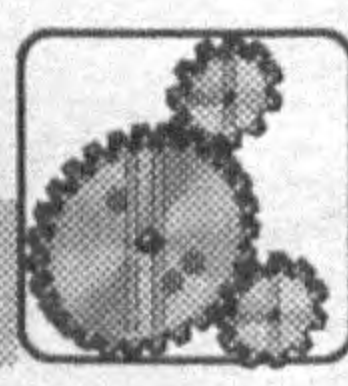
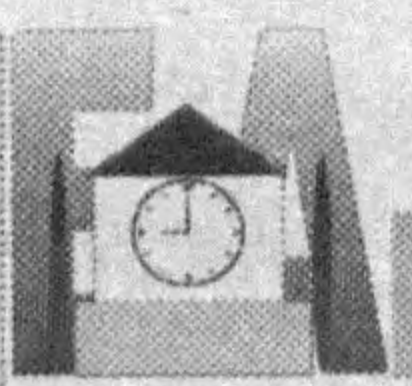
Қашқадарё, Сурхондарё ва Бухоро вилоятларида ўтказилган ушбу семинарлар қатнашчиларда катта қизиқиш уйғотди. Бу каби тадбирларни республикамизнинг бошқа вилоятларида ҳам ўтказиш режалаштирилган.

Кумуш ЖУМАЕВА.

АҚШ доллари ва евронинг ваколатли банклар томонидан айирбошлаш шохобчаларида 2006 йил 28 ноябр ҳолатига ўзбек сўмига нисбатан жорий этилган курси

Банк номи	АҚШ доллари		Евро	
	Харид	Сотиш	Харид	Сотиш
ЎЗР ТИФ МБ	1240,00	1243,00	1623,00	1643,00
"Асака" банки	1240,00	1243,00	1624,00	1629,00
"Ўзсаноатқурилишбанк"и	1240,00	1243,00	1623,00	1633,00
"Пахта Банк"	1240,00	1243,00	1628,00	1632,00
"Халк банк"и	1240,00	1243,00	1623,00	1635,00
"Ипотекабанк"	1240,00	1243,00	1623,00	1630,00
АБН АМРО банк МБ Ўзбекистон А.Ж.	1240,00	1242,00	1627,00	1630,00
"UzKDBбанк"	1235,00	1243,00	1622,00	1645,00
"Фаллабанк"	1240,00	1243,00	1623,00	1630,00
"Трастбанк"	1240,00	1243,00	1623,00	1633,00
"Алп Жамоя банк"	1240,00	1243,00	1625,00	1633,00
"Алокабанк"	1240,00	1243,00	1623,10	1647,50
"У-Т банк"	1240,00	1243,00	1623,00	1643,00
"Туронбанк"	1240,00	1243,00	1625,00	1630,00
Ўзбекистон-Германия "Савдогар" АТБ	1240,00	1243,00	1625,00	1650,00
"Ипак йўли" банки	1240,00	1243,00	1628,24	1632,18
"Микрокредитбанк"	1240,00	1243,00	1628,00	1632,00
"Туркистон" банк	1240,00	1243,00	1550,00	1575,00
"Даврбанк"	1240,00	1243,00	1610,00	1630,00
"Кредит-Стандарт" банки	1240,00	1243,00	1622,50	1645,00
"Капитал банк"	1240,00	1243,00	1622,20	1646,00
"Содерат банк"	1240,00	1243,00	1569,00	1589,00
"Хамкорбанк"	1241,00	1243,00	1623,00	1643,00
"Универсалбанк"	1240,00	1243,00	1628,00	1632,00
"Паринабанк"	1240,00	1243,00	1586,00	1589,00

МИКРОМОЛИЯЛАШНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИ

(Охири. Боши 1-бетда).

Ташкил этилган қонунчилик базаси кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни, шу жумладан касаначиликни янада фаол ривожлантириш имконини берадики, бу ҳол ўз навбатида ижтимоий сиёсат соҳасидаги бир қанча устувор вазифаларни, жумладан иш билан бандликни таъминлаш ва шунга мувофиқ, аҳоли турмуш даражасини янада юксалтириш вазифаларини ҳал қилишга ёрдам беради.

Бундай молия институтларининг миқдор жиҳатидан ҳам, ташкилий-ҳуқуқий жиҳатдан ҳам ўсиши молиявий хизматлар бозорининг ушбу сегментда соғлом рақобатчилик ривожланишига ёрдам беради. Шунга мувофиқ уларнинг сифати ҳам ошади, фойдаланиш имкониятлари энгиллашади.

Маълумотнома. Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда 28 та тижорат банки, 35 та кредит уюшмаси ва 12 та ломбард ишлаб турибди. Бугунги кунда хусусий банк учун устав сармоясининг энг кам миқдори 2 млн. АҚШ доллари, акциядорлик тижорат банки устав сармоясининг энг кам миқдори 4 млн. АҚШ доллари, чет эл сармояси иштирокидаги банк устав сармоясининг энг кам миқдори 5 млн. АҚШ доллари эквивалент миқдорда белгилаб қўйилган. Пойтахтдаги кредит уюшмалари учун Марказий банкнинг ушбу талаби 50 минг АҚШ доллари, бошқа кредит уюшмалари учун 25 минг АҚШ доллари эквивалент миқдори ташкил этади, ломбардлар учун бундай миқдор назарда тутилмаган.

Денис БОРОДИН.

ИЖТИМОЙ ҲИМОЯНИНГ АМАЛИЙ НАМУНАСИ

Кексалик гаштини суриш учун ёшлиқдан тадбиркорлиқ талаб этилади. Давлатимиз аҳолининг бу борадаги таъминотини ўз зиммасига олиб, жамғариб бориладиган пенсия тизимини жорий қилди. Бу юртимизда аҳолини кучли ижтимоий ҳимоя қилишга бўлган алоҳида эътиборнинг яна бир ёрқин намунаси.

Мамлакатимизда жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тизимининг ижросини таъминлаш вазифаси Давлат-тижорат Халқ банки зиммасига юклатилган. Мазкур банкнинг Жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тизимини бошқариш департаменти директорининг ўринбосари Илҳом ЎРОЗОВ билан муҳбиримизнинг суҳбати бу борада амалга оширилган ишлар хусусида бўлди.

- Ўзбекистонда жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тизимини тузишдан мақсад нима эди?

- Бозор муносабатларининг ҳаётга кенг татбиқ этиб борилиши билан республикамиз ривожланишининг асосий таъминоти билан бири бўлган кучли ижтимоий сиёсат - аҳолини ижтимоий ҳимоялашнинг янги шакл ва усулларини жорий этиш долзарб масала бўлиб бормоқда.

Ўзбекистон Республикасининг "Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида"ги Қонуни ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақидаги Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 21 декабрдаги қарори айнан шу мақсад, яъни аҳолини моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга муҳтож даври - пенсия ёшига етганда ижтимоий ҳимоялашни назарда тутган.

Жамғариб бориладиган пенсия тизими - бу аҳоли учун давлат пенсиясига қўшимча даромад манбаи бўлиб, биринчидан фуқаронини ёш, меҳнатга лаёқатли даврида янада яхшироқ ишлаш ва кўпроқ даромад топиш орқали ўзининг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағидаги маблағлар суммасининг оширишга туртки бўлса, иккинчидан бу маблағлар фуқаро ва иш берувчиларнинг моддий ҳолатига таъсир этмаган ҳолда давлат бюджетига ўтказилиши керак бўлган даромад солиғи ҳисобига шаклланади.

Бундан ташқари, фуқаронинг жамғариб бориладиган пенсия тизимига аъзо бўлиши, шахсий ҳисобварақасидаги пулларнинг шакллантириш ва паспорт маълумотлари билан боғлиқ ўзгаришлар унинг иштирокисиз иш берувчи томонидан Халқ банкига етказилади. Бошқача айтганда, тизим иштирокчисидан фақат иш фаолиятига боғлиқ масалалар билан шуғулланиш ва Халқ банки томонидан ҳар йили тақдим этиладиган хабарномалар асосида ҳисобварақига ўтказилган бадалларни назорат этиб бориш талаб этилади.

- Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 21 декабрда-

ги "Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида"ги 595-сонли Қарорига мувофиқ асосий ижрочи сифатида Халқ банки томонидан амалга оширилган ишлар хусусида тўхталсангиз.

- Давлат-тижорат Халқ банкига жамғариб бориладиган пенсия тизимига хизмат кўрсатишнинг юклатилиши банкимизга бўлган катта ишончдан далолат беради. Бу ишонч ўз навбатида Халқ банкига юксак масъулият ҳам юклайди.

Ушбу йўналишда банкимиз томонидан амалга оширилган қатор ишларни санаб ўтиш мумкин.

Хусусан, ўтган давр мобайнида жойларда ҳокимликлар иштирокида корхона, ташкилот, муассаса ва ҳўжалик раҳбарлари билан жамғариб бориладиган пенсия тизимини ташкил этиш масалалари бўйича бир неча марта семинар-йўналишлар ташкил этилди. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси ҳамда Марказий банк билан ҳамкорликда корхона, ташкилот ҳамда муассасаларнинг ходимлари учун методик қўлланма ва йўриқномалар ишлаб чиқилиб, жойларга етказилди. Улар бугун амалда фойдаланилмоқда.

Халқ банки томонидан иш берувчиларга тақдим этилган анкета-сўровномаларга асосан ходимларни жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тизимида қисқа муддат ичида ҳисобга олиш тўлиқ йўлга қўйилган.

Жумладан, 2006 йил 21 ноябр ҳолатига Халқ банки филиаллари томонидан 4 млн. 654,4 мингта фуқарога шахсий пенсия ҳисобварақлари очилган ҳамда уларга тақдим этиш учун иш берувчиларга белгиланган тартибда расмийлаштирилган пенсия дафтарчалари етказилган.

Халқ банкнинг Марказий аппаратида фуқароларни жамғариб бориладиган пенсия таъминоти

тизимига ҳисобга олиш ва шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларини очиш имконини берадиган, барча даражаларда маълумотлар айирбошланиши ва уларнинг ишончли ҳимоя қилиш имкониятини назарда тутувчи ягона маълумотлар электрон базасининг дастурий таъминоти яратилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 28 июндаги "Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия тизимини такомиллаштириш ва техника билан жиҳозлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги 110-сонли қарорига асосан жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тизимига хизмат кўрсатиш даражасини янада ошириш мақсадида техникалар харид этиш бўйича халқаро тендер ўтказилди.

Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда иш берувчилар томонидан жамғариб бориладиган пенсия бадалларини ўз вақтида ва тўлиқ ўтказилиши устидан мониторинг ўрнатилган бўлиб, маълумотларнинг қўлиқ алмашинуви йўлга қўйилди.

- Ўтган давр мобайнида пенсия таъминоти тушумлари миқдори қанчали ташкил этди?

- Корхоналар, ташкилотлар, муассасалар, фермер ҳўжаликлари ва юридик шахс ташкил этган бошқа ҳўжалик юритувчи субъектлар томонидан жамғариб бориладиган пенсия бадалларини фуқароларнинг Халқ банкида очилган ҳисобварақларига ўтказилиши устидан қўлиқ алмашинуви йўлга қўйилди.

Чунончи, 2006 йил 21 ноябр ҳолатига кўра, иш берувчилар томонидан фуқароларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига ўтказилган жами маблағлар 43,1 млрд. сўмни, шу жумладан, 2006 йил ўтган даврида 24,9 млрд. сўмни ташкил этди.

- Банк мазкур маблағларни иқтисодиётимизнинг қайси тармоқларига йўналтирмоқда?

- Жамғариб бориладиган пенсия тизими маблағларидан самарали фойдаланиш, уни қўлайитириш ва маблағларни инфляциядан сақлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Марказий банки билан келишилган ҳолда тизим иштирокчилари номига келиб тушган маблағларни даромад келтирувчи активларга жойлаштириш чоралари қўрилмоқда. Ҳозирги кунда жамғариб бориладиган пенсия тизими маблағлари давлат ўрта муддатли хазина мажбуриятлари (ДҰМХМ)га, Марказий банк облигацияларига ва иқтисодиётнинг истиқболли тармоқларига йўналтирилган.

Акмал НАЗАРОВ
суҳбатлашди.

МОЛИЯВИЙ СОҒЛОМЛАШТИРИШ САМАРАСИ

Ўзбекистон Монополиядан чиқариш, рақобат ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси республикадаги 600 дан ортиқ корхонада реструктуризация ва молиявий соғломлаштириш дастурларининг бажарилишини мониторинг қилди.

Корхоналарнинг молиявий-иқтисодий ҳолатини таҳлил қилиш бўлими бошлиғи Отабек Шарипов муҳбиримиз Шохруҳ Алимов билан суҳбатда кўрсатиб ўтганидек, Андижон ва Сурхондарё вилоятларидаги реструктуризация қилинаётган корхоналарнинг 90 фоизда, Қорақалпоғистон, Бухоро, Самарқанд, Наманган ва Фарғонадаги корхоналарнинг эса, 84 фоизда ижобий натижаларга эришилди.

Хусусан, бундай корхоналарнинг 345 тасида ўртача ойлик ишлаб чиқариш ҳажмлари 20 фоиздан кўпроқ ошди, 188 та корхонанинг 110 таси иқтисодий ночорлик ҳолатидан чиқди, 92 та корхонанинг 62 таси зарар кўриб ишловчилар сафини тарқ этди.

Корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолиятини кенгайтириш учун 734,8 млрд. сўм маблағ жалб қилинди, шу жумладан 673 млрд. сўм миқдорида ички захиралар сафарбар этилди, инвестициялар 61,8 млрд. сўмни ташкил қилди, деб хабар қилди О. Шарипов. Корхоналар 11,8 мингдан ортиқ ишчи ўринларини яратди ва қайта тиклади.

Фойдаланилмаётган ишлаб чиқариш қувватлари базасида 97 та янги қўшма ва шўба корхона ташкил этилиб, шулардан 81 та ҳўжалик юритувчи субъект ишлаб чиқариш фаолиятини олиб бормоқда. Хусусан, жорий йилнинг тўққиз ойи ичида уларда ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми 25,3 млрд. сўмни ташкил қилди.

Бундан ташқари 16 та корхонада ҳозирги вақтда 2007 йил биринчи чорагига режалаштирилган ишлаб чиқаришни бошлаб юбориш учун тайёргарлик ишлари олиб борилаётган.

Шохруҳ АЛИМОВ.

10 ОЙДА – 5,5 МЛН. АҚШ ДОЛЛАРИ

Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Мазкур тармоқлар ривожига эса лизинг хизматининг ўрни катта. «Ўзбек Лизинг Интернешнл А.О.» халқаро лизинг компанияси, салкам ўн икки йилдирки, тадбиркорлик субъектларига фаол лизинг хизматларини кўрсатиб келмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Ташкилоти фаолият Миллий банки (35 фоиз), Малайзиянинг МЭЙБАНКИ (35 фоиз), Халқаро молия корпорацияси (15 фоиз) ҳамда Европа тиклаш ва тараққиёт банки (15 фоиз) «Ўзбек Лизинг Интернешнл А.О.»нинг акциядорлари саналади. Мазкур компаниянинг асосий вазифаси эса технологик ускуналарни миллий ва хорижий валютага сотиб олиш ва улардан фойдаланишни узоқ муддатли молиялаштириш, республикамиздаги хусусий сектор, кичик ва ўрта бизнес вакилларига кенг қўламдаги лизинг хизматларини кўрсатишдан иборат.

- Тадбиркорларга сифатли лизинг хизматларини кўрсатиш, уларни молиявий қўллаб-қувватлашда Президентимиз Ислам Каримовнинг жорий йил 17 апрелда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасида 2006-2010 йилларда хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантиришни жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори муҳим омил бўлмоқда, - дейди компаниянинг кредит ва маркетинг бўйича мутахассиси Жаҳонгир Содиков. - Шу боис, жорий йил ўтган ўн ойи мобайнида компаниямиз томонидан 5,5 миллион АҚШ доллари миқдорида ўттиздан зиёд лойиҳа молиялаштирилган бўлиб, улар асосан қурилиш, тўқимачилик ва тиббиёт каби соҳаларга йўналтирилди.

Шунингдек, «Ўзбек Лизинг Интернешнл А.О.» иқтисодиётимизнинг муҳим тармоқлари - оғир ва энгил саноат, туризм ва меҳмонхона бизнеси, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш ва озиқ-овқат, кимё, нефт-газ, фармацевтика саноатлари ҳамда бошқа соҳалардаги аҳолига хизмат кўрсатувчи тадбиркорлик субъектларини ҳам қўллаб-қувватлаб келаётган.

Таъкидлаш жоизки, компания миллий валютада бир-ич йил муддатли 16-20 фоиз йиллик устама ҳақи билан 10 минг АҚШ долларида 500 минггача, хорижий валютада эса бир йилдан беш йилгача устама ҳақи 12-15 фоиз бўлган 50 мингдан 1 миллион 200 минг долларгача лизинг хизматлари кўрсатиб келмоқда. Молиялаштиришнинг икки хил шакли мавжуд бўлиб, биринчи ҳолатда харид қилинаётган технологик ускуна қийматининг юз фоизи компания томонидан тўланса, иккинчисидан ускуна қийматининг ўттиз фоизи лизинг олувчи, етмиш фоизи эса компания томонидан тўланади.

«Ўзбек Лизинг Интернешнл А.О.»нинг тақдим этилган лойиҳаларни тезкорлик билан кўриб чиқиши ва молиялаштириш, ҳар томонлама қўлай ва сифатли хизматларни тақдиф этиши мижозлар сонининг янада ортишига ва компаниянинг лизинг бозорида етакчи мавқеи эгаллаб туришига хизмат қилмоқда.

Бобур САТТОРОВ.

**«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ ТОМОНИДАН
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ФИЛИАЛЛАРИ РАЎБАРЛАРИ,
БОШ БУХГАЛТЕРЛАРИ, БОШҚАРУВ АЪЗОЛАРИ, КРЕДИТ УЮШМАЛАРИ ҲАМДА
МИКРОКРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИ ИЖРО ОРГАНЛАРИ РАЎБАРЛАРИ ЛАВОЗИМЛАРИГА
ТАВСИЯ ЭТИЛАЁТГАН НОМЗОДЛАРГА НИСБАТАН МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ
ТЎҒРИСИДА НИЗОМ»ГА 2-ИЛОВА**

**Кредит уюшмалари ҳамда микрокредит ташкилотлари
ижро органлари раҳбарларининг кредит уюшмалари ҳамда микрокредит
ташкилотлари томонидан Комиссияга тақдим этилиши лозим бўлган ҳужжатлар
РЎЙХАТИ:**

кредит уюшмаси кенгаши ёки микрокредит ташки-
лоти муассис(лар)и тақдимномаси;
сўровнома;
таржимаи ҳол;
ўқув юртини тугатганлиги тўғрисида диплом нусха-
си (агар олий ўқув юртида ўқиётган бўлса – ўқиётган
жойидан маълумотнома);
охирги иш жойидан тавсифнома;
6х4 ҳажмдаги 4 дона сурат;
кредит уюшмаси ёки микрокредит ташкилоти томо-

нидан тайёрланган номзоднинг иш фаолияти ҳақидаги
маълумотнома;

номзоднинг иш фаолияти ҳақида касбдошлари то-
монидан билдирилган фикрнома ёки мулоҳазалар (5
тадан кам бўлмаслиги керак);

турар жойидан маълумотнома ва тавсифнома.

Бундан ташқари, номзод шахсини тасдиқловчи ҳуж-
жат, маълумоти тўғрисидаги диплом, меҳнат дафтарча-
си ёки ўқиётганлигини тасдиқловчи синов дафтарчаси-
нинг асл нусхасини ўзи билан бирга олиб келиши шарт.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИ
Қ А Р О Р И**

2006 йил 11 ноябр

№ 27-А/3

Тошкент ш.

**МАРКАЗИЙ БАНКНИНГ 2006 ЙИЛ УЧУН ЙИЛЛИК
МОЛИЯВИЙ, БУХГАЛТЕРИЯ ВА ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ КАССА
ИЖРОСИ БЎЙИЧА ҲИСОБОТЛАРИНИ ТУЗИШ ТАРТИБИНИ
ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА**

Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Респуб-
ликасининг Марказий банки тўғрисида»ги Қонунининг
17-моддасига асосан, Бухгалтерия ҳисоби, ҳисоботи ва
Давлат бюджетининг касса ижроси департаменти ва
Молия департаменти томонидан тайёрланган «Марка-
зий банкнинг 2006 йил учун йиллик молиявий, бухгал-
терия ва Давлат бюджетининг касса ижроси бўйича ҳисо-
ботларини тузиш тартиби»ни кўриб чиқиб,

Бошқарув қарор қилади:

1. «Марказий банкнинг 2006 йил учун йиллик моли-
явий, бухгалтерия ва Давлат бюджетининг касса ижро-
си бўйича ҳисоботларини тузиш тартиби» иловага му-
вофиқ тасдиқлансин.

2. Бухгалтерия ҳисоби, ҳисоботи ва Давлат бюдже-
тининг касса ижроси департаменти (Д. А. Орипов)га
«Марказий банкнинг 2006 йил учун йиллик молиявий,
бухгалтерия ва Давлат бюджетининг касса ижроси бўйи-

ча ҳисоботларини тузиш тартиби»ни ўрнатилган тар-
тибда Марказий банкнинг ҳудудий Бош бошқармала-
рига етказиш мажбурияти юклатилсин.

3. Бухгалтерия ҳисоби, ҳисоботи ва Давлат бюдже-
тининг касса ижроси департаменти (Д. А. Орипов) ва Мо-
лия департаменти (С. Аннакличев) Марказий банкнинг
ҳудудий Бош бошқармалари томонидан тақдим этила-
диган йиллик молиявий, бухгалтерия ва Давлат бюд-
жетининг касса ижроси бўйича ҳисоботларни белги-
ланган муддатларда қабул қилинишини ва уларнинг
умумлаштирилишини таъминласинлар.

4. Ушбу Қарор ижросини назорат қилиш Марказий
банк Раисининг ўринбосари Ф. Х. Боқиев зиммасига
юклатилсин.

**Марказий банк
Раиси**

Ф. М. МУЛЛАЖОНОВ

**Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки Бошқарувининг
2006 йил 11 ноябрдаги 27-А/3-сонли
Қарори билан тасдиқланган
№645**

**МАРКАЗИЙ БАНКНИНГ 2006 ЙИЛ УЧУН ЙИЛЛИК МОЛИЯВИЙ,
БУХГАЛТЕРИЯ ВА ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ КАССА ИЖРОСИ БЎЙИЧА
ҲИСОБОТЛАРИНИ ТУЗИШ ТАРТИБИ**

**1. Йиллик бухгалтерия ҳисоботлари - Марказий
банкнинг ҳудудий Бош бошқармалари томонидан
тузилади ва Марказий банкка қуйидаги таркиб-
да тақдим қилинади:**

1.1. Марказий банк ва вилоятдаги тижорат банкла-
ри бўйича йиғма йиллик баланс ҳисоботлари шакл-
лари 1, 2, 3, 4-сонли иловаларда келтирилган тар-
тибда Бухгалтерия ҳисоби, ҳисоботи ва давлат бюд-
жетининг касса ижроси департаментига тақдим эти-
лади;

1.2. Фойда ва зарарлар тўғрисидаги ҳисобот (0204

18 шакл) 5-сонли иловага мувофиқ Молия департамен-
тига тақдим қилинади;

1.3. Банкнинг асосий воситалари ва йиғилган эски-
риш суммаси тўғрисидаги ҳисобот (С1804 FAD шакл)
6-сонли иловага мувофиқ Молия департаментига тақ-
дим қилинади;

1.4. Асосий воситалар, ҳўжалик жиҳозлари ва бошқа
моддий бўйлиқлар инвентаризацияси далолатномала-
ри (омбор бўйича алоҳида ва эксплуатация бўйича ало-
ҳида) Молия департаментига тақдим қилинади;

(Давоми бор).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИ ҚАРОРИ

2006 йил

№ 24/6

Тошкент ш.

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ ТОМОНИДАН ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ФИЛИАЛЛАРИ РАЎБАРЛАРИ, БОШ БУХГАЛТЕРЛАРИ, БОШҚАРУВ АЪЗОЛАРИ, КРЕДИТ УЮШМАЛАРИ ҲАМДА МИКРОКРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИ ИЖРО ОРГАНЛАРИ РАЎБАРЛАРИ ЛАВОЗИМЛАРИГА ТАВСИЯ ЭТИЛАЁТГАН НОМЗОДЛАРГА НИСБАТАН МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА» НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ ТОМОНИДАН
2006 йил 14 ноябрда 1641-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилди
(2006 йил 24 ноябрдан кучга киради)

«Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари, бош бухгалтерлари, бошқарув аъзолари, кредит уюшмалари ҳамда микрокредит ташкилотлари ижро органлари раҳбарлари лавозимларига тавсия этилаётган номзодларга нисбатан малака талаблари қўйиш тартиби тўғрисида»ги Низомнинг лойиҳасини кўриб чиқиб ва муҳокама қилиб,

Бошқарув қарор қилади:

1. «Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари, бош бухгалтерлари, бошқарув аъзолари, кредит уюшмалари ҳамда микрокредит ташкилотлари ижро органлари раҳбарлари лавозимларига тавсия этилаётган номзодларга нисбатан малака талаблари қўйиш тартиби тўғрисида Низом» иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ушбу қарор кучга кирган кундан бошлаб, Марказий банк Бошқарувининг 29 январ 2005 йилдаги 1/7-қарори ва у билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари, бош бухгалтерлари, бошқарув аъзолари ҳамда кредит уюшмалари ижро органлари раҳбарлари лавозимларига тавсия эти-

лаётган номзодларга нисбатан малака талаблари қўйиш тартиби тўғрисида»ги Низом (рўйхат рақами 1455-сон 2005 йил 10 март), ушбу Низомга Марказий банк Бошқарувининг 28 май 2005 йилдаги 11/3-сонли қарори билан тасдиқланган 1-сон ўзгартириш (рўйхатга олиш рақами №1455-1, 27 июн 2005 йил), Марказий банк Бошқарувининг 7 октябр 2005 йилдаги 21/5-сонли қарори билан тасдиқланган 2-сон ўзгартириш (рўйхатга олиш рақами 1455-2, 28 октябр 2005 йил) ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

3. Кредит уюшмалари Кенгашлари раисларига ҳозирда фаолият кўрсатаётган олий иқтисодий маълумотга эга бўлмаган кредит уюшмалари ижро органлари раҳбарларини 2 йил муддат ичида иккинчи мутахассислик бўйича олий иқтисодий маълумот олиши учун олий ўқув юртига киришларини таъминлаш ёки ижро органи раҳбарини олий иқтисодий маълумотга эга бўлган ходим билан алмаштириш вазифаси юклатилсин.

4. Ушбу Қарор Адлия вазирлигида Давлат рўйхатидан ўтказилган вақтдан 10 кун ўтгандан сўнг кучга киритилсин.

Марказий банк
Раиси

Ф. М. МУЛЛАЖОНОВ

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки Бошқарувининг
2006 йил 7 октябрдаги
24/6 - сонли қарори билан
«ТАСДИҚЛАНГАН»
644-сон

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ ТОМОНИДАН ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ФИЛИАЛЛАРИ РАЎБАРЛАРИ, БОШ БУХГАЛТЕРЛАРИ, БОШҚАРУВ АЪЗОЛАРИ, КРЕДИТ УЮШМАЛАРИ ҲАМДА МИКРОКРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИ ИЖРО ОРГАНЛАРИ РАЎБАРЛАРИ ЛАВОЗИМЛАРИГА ТАВСИЯ ЭТИЛАЁТГАН НОМЗОДЛАРГА НИСБАТАН МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ

Мазкур Низом «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 51-моддасига мувофиқ тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари, бош бухгалтерлари, бошқарув аъзолари, кредит уюшмалари ҳамда микрокредит ташкилотлари ижро органлари раҳбарлари лавозимларига тавсия этилаётган номзодларга нисбатан малака талабларини қўйиш ва касбга мувофиқлигини аниқлаш тартибини белгилайди.

1. Умумий қоидалар

1. Малака талабларини қўйиш ва касбга мувофиқликни аниқлаш (кейинги ўринларда - касбга мувофиқликни аниқлаш) - банк иши ва амалиётини, кредит уюшмалари ҳамда микрокредит ташкилотлари фаолиятини юритишда амалдаги қонунчилик талабларига риоя этилишини таъминлаш учун юқори малака ва салоҳиятга эга бўлган мутахассисларни танлаш усулидир.

2. Касбга мувофиқликни аниқлашнинг асосий тамойиллари - очиқлик, кенгашлилик ва ҳолислиқдан иборат.

3. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг «Тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари, бош бухгалтерлари, бошқарув аъзолари, кредит уюшмалари ҳамда микрокредит ташкилотлари ижро органлари раҳбарларининг касбга мувофиқлигини аниқлаш комиссияси» (кейинги ўринларда - Комиссия) касбга мувофиқликни аниқловчи коллегиял орган ҳисобланади.

4. Мазкур Комиссияда тижорат банклари Бошқаруви раислари ва раис ўринбосарлари (Вазирлар Маҳкамаси номенклатурасига кирадиган лавозимлар бундан мустасно), Бошқарув аъзолари, Бош банкнинг бош бухгалтери, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, шаҳар ва туман филиаллари, Амалиёт бошқарма (бўлим)лари раҳбарлари ҳамда бош бухгалтерлари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари ижро органлари раҳбарлари (кейинги ўринларда - Тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари раҳбарлари) лавозимларига тайинлаш учун тавсия этилаётган номзодларнинг касбга мувофиқлиги аниқланади.

5. Тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари раҳбарлари қуйидаги ҳолларда тавсия этилаётган лавозимга мувофиқ эмас деб топилдилар ва ўз навбатида улар ушбу лавозимларга тайинланиши мумкин эмас:

амалга оширган ҳаракатлари юридик шахсларнинг банкротликка ёки молиявий аҳволи ёмонлашувига олиб келганлиги тўғрисида далиллар маълум бўлган тақдирда, банкротликка учраган ёки молиявий аҳволи ёмонлашган банклар, кредит уюшмалари, микрокредит ташкилотлари ва юридик шахсларнинг собиқ раҳбарлари, бошқарув ва кузатув кенгаши аъзолари ҳамда йирик иштирокчилари (устав капиталида 10 фоиз ва ундан кўп миқдорда овоз берувчи акциялар ёхуд улушларга эга бўлган шахслар);

ўзининг ишбилармонлик ва шахсий хатти-ҳаракатида нотўғри иш юритса;

ўзаро яқин қариндош бўлган шахслар бир банкда раҳбарлик ёки моддий жавобгарлик билан боғлиқ лавозимларда бири иккинчисига бевосита бўйсуниб ёки унинг назорати остида бирга ишласа.

6. Банк ёки филиал раҳбарлари ҳамда бош бухгалтерлари бир банк таркибида бошқа юқори лавозимга ёки бошқа банкка тенг ёки юқори лавозимларга, бир кредит уюшмаси ижро органи раҳбари бошқа кредит уюшмаси ижро органи раҳбарлигига, бир микрокредит ташкилоти ижро органи раҳбари бошқа микрокредит ташкилоти ижро органи раҳбарлигига тавсия этилганда уларнинг касбга мувофиқлиги Комиссия томонидан қайта кўриб чиқилади.

Банк филиали раҳбари ҳамда бош бухгалтери бир банк таркибида бошқа филиалга тенг лавозимларга ўтказилиши Бош банк тақдимномасига асосан Комиссиянинг суҳбат ва (ёки) тест синовига таклиф этилмасдан кўриб чиқилади.

7. Тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари

раҳбарлари эгаллаб турган лавозимидан озод этилиши масаласи тижорат банки Бошқаруви, кредит уюшмаси кенгаши ёки микрокредит ташкилоти муассис(лар)и томонидан Комиссияни хабардор қилган ҳолда амалга оширилади.

Тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилоти раҳбарлари эгаллаб турган лавозимидан озод этилганлиги тўғрисидаги буйруқдан кўчирма 3 иш кунидан кечиктирмасдан Марказий банкнинг Тижорат банклари раҳбар ходимларини танлаш ва улар билан ишлаш Бош бошқармасига етказилиши ҳамда ушбу ўринларга тайинлаш учун тавсия этилаётган номзодларнинг ҳужжатлари тижорат банклари томонидан 1-иловага, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари томонидан 2-иловага мувофиқ 15 иш кунидан кечиктирмасдан Комиссияга кўриб чиқиш учун тақдим этилиши лозим.

8. Ушбу Низомнинг 4-бандида қайд этилган раҳбарлик лавозимлари бўйича бўш ўринлар 1 ой муддат ичида бутланиши шарт.

9. Тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари ушбу Низомнинг 7- ва 8-бандлари талабларига риоя қилмаган тақдирда, уларга нисбатан Марказий банк томонидан қуйидаги чоралар қўлланилиши мумкин:

тижорат банкларига ўрнатилган минимал устав капитали миқдорининг 0,01 фоизи миқдорида жарима солиш;

тижорат банкларида ушбу ҳолатлар қайта такрорланган тақдирда, банк филиалини ёпишгача бўлган чораларни кўриш;

кредит уюшмаси ёки микрокредит ташкилоти лицензиясини амал қилинишини тўхтатиб туриш, тугатиш ҳамда лицензиясини бекор қилишгача бўлган чораларни кўриш.

II. Малакага доир талаблар

10. Раҳбарлик лавозимига тавсия этилаётган номзод қуйидагиларни билиши лозим:

Тижорат банклари раҳбарлигига номзодлар:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида ёритилган асосий масалалар моҳияти;

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва банк фаолиятига оид қонунлар, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари, Вазирлар Маҳкамаси қарорлари, Марказий банкнинг меъёрий ҳужжатлари ва бошқа меъёрий ҳужжатларни, шу жумладан:

фуқаролик, хўжалик ва меҳнат қонунчилиги;

банк ҳисоботларини тузиш тартиби;

ҳисоб-китоблар ва тўловларни амалга ошириш тартиби;

молиявий ҳисоботлар, бухгалтерия ҳисобининг миллий ва халқаро стандартлари банк ички кредит сиёсати ва кредитлаш тартиби;

кичик бизнесни кредитлаш тартиби;

омонатларни қабул қилиш ва уларни бериш тартиби;

банкни корпоратив бошқариш тартиби;

ички аудит вазифалари ва фаолияти;

эмиссия-касса операцияларини амалга ошириш тартиби;

чет эл валютаси билан боғлиқ операцияларни амалга ошириш тартиби;

пул муомаласини ташкил этиш масалалари;

Базел қўмитасининг банк фаолиятига оид асосий тамойиллари;

Республика банк тизимида олиб борилаётган кадрлар сиёсатининг моҳияти ва аҳамияти.

Кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари ижро органлари раҳбарлигига номзодлар:

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, банк, кредит уюшмаси, микрокредит ташкилоти фаолиятига оид қонунлар, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Палаталари қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари, Вазирлар Маҳкамаси қарорлари, Марказий банкнинг меъёрий ҳужжатлари ва бошқа меъёрий ҳужжатларни, шу жумладан:

фуқаролик, хўжалик ва меҳнат қонунчилиги;

кредит уюшмаси, микрокредит ташкилоти ҳисоботларини тузиш тартиби;

ҳисоб-китобларни амалга ошириш тартиби;

кредит сиёсати ва кредитлаш тартиби;

омонатларни қабул қилиш ва уларни бериш тартиби;

Республика банк тизимида олиб борилаётган кадрлар сиёсатининг моҳияти ва аҳамияти.

11. Тижорат банкларининг раҳбарлик лавозимларига тавсия этилаётган номзодлар олий иқтисодий маълумотга, банк тизимида етарли иш тажрибасига ва охириги иш жойидан тавсияга, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари ижро органлари раҳбарлари лавозимига тавсия этилаётган номзодлар олий иқтисодий маълумотга, банк ёки молия соҳасида етарли иш тажрибасига эга бўлишлари лозим.

Агар тижорат банкларининг Бошқаруви аъзолигига банкнинг юридик хизмати раҳбари тавсия этилса, номзод олий юридик маълумотга ва банк тизимида етарли иш тажрибасига эга бўлиши лозим.

Тижорат банкларининг туман филиаллари раҳбарлари ҳамда бош бухгалтерлари лавозимларига истисно тариқасида банк ёки иқтисодий мутахассислик бўйича олий ўқув юртида таълим олаётган ноиқтисодий олий маълумотга эга бўлган номзодлар тавсия этилиши мумкин.

III. Номзоднинг касбга мувофиқлигини аниқлаш тартиби

12. Комиссия таркиби Марказий банк Раисининг буйруғи билан тасдиқланади. Комиссия таркибидаги ходимлар бошқа лавозимга ёки бошқа ишга ўтган тақдирда, улар ўрнига тайинланган ходимлар Комиссия таркибига киритилган ҳисобланади.

13. Комиссия йиғилиши ва қарорлари аъзоларининг учдан икки қисми иштирок этган тақдирдагина ҳақиқий ҳисобланади. Комиссия қарори унда иштирок этган аъзоларнинг оддий кўпчилик овози билан қабул қилинади. Овозлар тенг келиб қолганда, Комиссия раиси ҳал қилувчи овозга эга бўлади.

14. Комиссия раиси йўқлигида мажлисни унинг ўринбосари ўтказиши мумкин.

15. Комиссия ишини ташкил этиш Тижорат банклари раҳбар ходимларини танлаш ва улар билан ишлаш Бош бошқармаси томонидан олиб борилади.

16. Тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг раҳбарлик лавозимларига тавсия этилаётган номзодларнинг ҳужжатлари дастлаб тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари томонидан кўриб чиқилиб, сўнг Марказий банкка тақдим этилади. Тижорат банклари раҳбар ходимларини танлаш ва улар билан ишлаш Бош бошқармаси мазкур ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, сўнг Комиссиянинг барча аъзоларини таништириши лозим.

17. Тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари раҳбарлик лавозимга тавсия этилаётган номзодларнинг Комиссияга тақдим этилган ҳужжатларидаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги учун жавобгардирлар.

18. Комиссия тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари томонидан тақдим этилган номзодларнинг ҳужжатларини ушбу Низом талабларига мувофиқ ҳолда, 10 кун муддатда ўрганиб чиқади ва номзоднинг лавозимга мувофиқлигини аниқ-

лаш масаласини ўзининг навбатдаги мажлиси кун тартибига киритади.

Марказий банк зарурат туғилган ҳолларда, номзод тўғрисидаги маълумотларнинг тўғрилигини тасдиқладиган ахборотларни номзоднинг ўзидан, шунингдек тегишли ваколатли идоралардан суриштириб аниқлаши мумкин.

19. Тавсия этилаётган номзоднинг лавозимга мувофиқлиги Комиссия томонидан ўтказиладиган суҳбат ва (ёки) тест синовини орқали аниқланади. Суҳбат ва (ёки) тест натижаларига кўра номзоднинг тавсия этилаётган лавозимга мувофиқ ёки мувофиқ эмаслиги тўғрисида қарор қабул қилинади ва мазкур қарордан кўчирма тижорат банклари, кредит уюшмалари ҳамда микрокредит ташкилотларига юборилади.

20. Фаолият кўрсатаётган тижорат банклари, кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари раҳбарлари лавозимига тавсия этилган номзодлар мувофиқ эмас деб топилганда, тижорат банки (банк Кенгаши), кредит уюшмаси ва микрокредит ташкилотлари томонидан Комиссия қароридан тегишли кўчирмани олгандан сўнг, 15 кун муддат ичида ушбу лавозимга бошқа малакали номзодлар тавсия этилиши лозим.

21. Тавсия этилаётган лавозимга мувофиқ эмас деб топилган номзодлар камида олти ой муддат ўтгандан сўнг ушбу Низомнинг 4-бандида кўрсатилган лавозимларга қайта тавсия этилиши мумкин.

22. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 24 сентябрдаги «Ўзбекистон Республикаси банк тизимининг раҳбар ходимларини аттестациядан ўтказиш тўғрисида» Ф-896-сонли фармойишига мувофиқ ҳолда ўтказиладиган аттестация якунлари бўйича эгаллаб турган лавозимига нолойиқ деб топилган тижорат банклари раҳбар ходимлари 3 йилдан сўнг раҳбарлик лавозимига қайта тавсия этилиши мумкин. Истисно тариқасида, аттестацияда эгаллаб турган лавозимига нолойиқ деб топилган раҳбарни аттестация санасидан 1 йил ўтгандан сўнг қуйидаги кўшимча ҳужжатлар тақдим этилган тақдирда раҳбарлик лавозимларига қайта тавсия этилишига рухсат берилади:

- а) банк Бошқаруви раисининг тавсияномаси;
- б) банк Кенгаши ёки Бошқарувининг камида иккита аъзосининг фикрномаси;
- в) ходимнинг ўтган вақт мобайнида иш фаолияти натижалари, малакаси, назарий ва амалий билимларини оширганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар (агар шундай тавсиялар берилган бўлса).

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ ТОМОНИДАН ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ФИЛИАЛЛАРИ РАҲБАРЛАРИ, БОШ БУХГАЛТЕРЛАРИ, БОШҚАРУВ АЪЗОЛАРИ, КРЕДИТ УЮШМАЛАРИ ҲАМДА МИКРОКРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИ ИЖРО ОРГАНЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ЛАВОЗИМЛАРИГА ТАВСИЯ ЭТИЛАЁТГАН НОМЗОДЛАРГА НИСБАТАН МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ»ГА 1-ИЛОВА

**Тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари,
бош бухгалтерлари ҳамда бошқарув аъзоларининг тижорат банки томонидан
Комиссияга тақдим этилиши лозим бўлган ҳужжатлар
РЎЙХАТИ:**

Бош банк Бошқаруви тақдимномаси (Банк Кенгаши тақдимномаси);

сўровнома;

таржимаи ҳол;

ўқув юртини тугатганлиги тўғрисида диплом нусхаси (агар олий ўқув юртида ўқиётган бўлса – ўқиётган жойидан маълумотнома);

охирги иш жойидан тавсифнома;

тавсия этилаётган номзод билан Бош банкда ўтказилган суҳбат баённомаси;

6х4 ҳажмдаги 4 дона сурат;

номзоднинг иш фаолияти ҳақидаги маълумотнома;

номзоднинг иш фаолияти ҳақида касбдошлари томонидан билдирилган фикрнома ёки мулоҳазалар (Бош банк ва унинг вилоятлардаги бошқармалари раҳбарларига 5 та, бош бухгалтерларига 3 та ҳамда шаҳар ва туманлардаги филиаллар раҳбарларига ва бош бухгалтерларига 3 тадан кам бўлмаслиги керак);

турар жойидан маълумотнома ва тавсифнома.

Бундан ташқари, номзод шахсини тасдиқловчи ҳужжат, маълумоти тўғрисидаги диплом, меҳнат дафтарчаси ёки ўқиётганлигини тасдиқловчи синов дафтарчасининг асл нусхасини ўзи билан бирга олиб келиши шарт.

2006 йил 21 ноябрдан
27 ноябргача бўлган
даврдa АҚШ долларининг
миллий валюталарга
нисбатан курсидаги
ўзгаришлар*

1 АҚШ доллари

Россия Федерацияси

22.11.2006 й.да - 26,65 рос. рубли
23.11.2006 й.да - 26,61 рос. рубли
24.11.2006 й.да - 26,56 рос. рубли

Украина

20.11.2006 й.да - 5,0500 гривна
22.11.2006 й.да - 5,0500 гривна
23.11.2006 й.да - 5,0500 гривна

Беларус Республикаси

21.11.2006 й.да - 2140,50 бел. рубли
22.11.2006 й.да - 2140,50 бел. рубли
23.11.2006 й.да - 2140,30 бел. рубли
24.11.2006 й.да - 2140,30 бел. рубли
27.11.2006 й.да - 2140,30 бел. рубли

Эстония

21.11.2006 й.да - 12,2001 крона
22.11.2006 й.да - 12,1592 крона
23.11.2006 й.да - 12,0720 крона
24.11.2006 й.да - 12,0627 крона
27.11.2006 й.да - 11,9121 крона

Латвия

21.11.2006 й.да - 0,5439 лат
22.11.2006 й.да - 0,5423 лат
23.11.2006 й.да - 0,5379 лат
24.11.2006 й.да - 0,5374 лат
27.11.2006 й.да - 0,5309 лат

Литва

21.11.2006 й.да - 2,6914 лит
22.11.2006 й.да - 2,6824 лит
23.11.2006 й.да - 2,6643 лит
24.11.2006 й.да - 2,6611 лит
27.11.2006 й.да - 2,6287 лит

Молдова

21.11.2006 й.да - 13,1800 лей
22.11.2006 й.да - 13,1750 лей
23.11.2006 й.да - 13,1850 лей
27.11.2006 й.да - 13,1750 лей

Киргизистон Республикаси

25.11.2006 й.да - 38,8300 сом

Тожикистон Республикаси

28.10.2006 й.да - 3,3926 сомоний

Қозоғистон Республикаси

21.11.2006 й.да - 127,83 тенге
22.11.2006 й.да - 127,85 тенге
23.11.2006 й.да - 127,87 тенге
24.11.2006 й.да - 127,87 тенге
27.11.2006 й.да - 127,91 тенге

Швейцария

21.11.2006 й.да - 1,2424 швейц. франки
22.11.2006 й.да - 1,2385 швейц. франки
23.11.2006 й.да - 1,2235 швейц. франки
24.11.2006 й.да - 1,2228 швейц. франки
27.11.2006 й.да - 1,2058 швейц. франки

Япония

21.11.2006 й.да - 118,00 япон иенаси
22.11.2006 й.да - 117,60 япон иенаси
23.11.2006 й.да - 116,29 япон иенаси
24.11.2006 й.да - 116,28 япон иенаси
27.11.2006 й.да - 115,69 япон иенаси

1 Англия фунт стерлинги

Буюк Британия

21.11.2006 й.да - 1,8980 АҚШ долл.
22.11.2006 й.да - 1,9021 АҚШ долл.
23.11.2006 й.да - 1,9137 АҚШ долл.
24.11.2006 й.да - 1,9166 АҚШ долл.
27.11.2006 й.да - 1,9394 АҚШ долл.

1 евро

Евроминтақа

21.11.2006 й.да - 1,2823 АҚШ долл.
22.11.2006 й.да - 1,2864 АҚШ долл.
23.11.2006 й.да - 1,2957 АҚШ долл.
24.11.2006 й.да - 1,2967 АҚШ долл.
27.11.2006 й.да - 1,3131 АҚШ долл.

* Долларнинг мамлакатлар миллий валюталарига нисбатан курси марказий (миллий) банкларнинг расмий хабарлари ва «REUTERS» тизими маълумотлари асосида берилди.

ТАДБИРКОРЛАР БАНКЛАР КЎМАГИГА ТАЯНИШМОҚДА

Мамлакатимизда хусусий тадбиркорликнинг жадал ривожланишида Республика Марказий банкнинг вилоят бошқармалари томонидан олиб борилаётган ишлар алоҳида аҳамиятлидир. Буни Марказий банкнинг Қашқадарё вилояти Бош бошқармаси фаолияти мисолида кўришимиз мумкин.

Айни пайтда вилоятимиз миқёсида 13 та тижорат банки ва уларга қарашли 196 та мини-банк, 48 та махсус ва 40 га яқин кўчма кассалар фаолияти йўлга қўйилган бўлиб, улар ҳудудимиз аҳолисининг узоғини яқин, оғирини енгил қилиб келмоқда,- дейди Марказий банк Қашқадарё вилояти Бош бошқармаси бошлиғи 1-ўринбосари Файрат Жовлиев. - Хусусан, бошқармамиз томонидан аҳолига сифатли банк хизматларини кўрсатиш борасида махсус дастурлар ишлаб чиқилиб, уларнинг банклардаги ижроси мунтазам равишда назорат қилиб борилмоқда. Бундай саъй-ҳаракатлар самараси ўлароқ, айни пайтда вилоятимизда аҳолини нақд пул билан таъминлаб бориш ишлари намунадагидек кетмоқда.

Вилоят банклари қишлоқ хўжалиги тармоғини такомиллаштиришга катта эътибор қаратган бўлиб, жумладан улар томонидан пахта ва ғалла ҳосили харажатларини молиялаштириш учун имтиёзли кредитлар ажратилган. Жорий йилнинг 9 ойи давомида пахта ҳосили учун ажратилган кредитлар миқдори 54 млрд. 77,4 млн. сўм, ғалла ҳосилига йўналти-

рилган кредитлар эса, 10 млрд. 340,9 млн. сўмни ташкил этиб, улар минерал ўғитлар, кимёвий воситалар, нефт маҳсулотлари, уруғлик чигити, электр энергияси каби ҳосилни етиштириш билан боғлиқ харажатлар тўлови учун ишлатилган.

Шунингдек, банклар томонидан дебиторлик ва кредиторлик қарзларини камайтириш мақсадида ташкилотларга ҳукумат комиссиясининг 2000 йил 13 январдаги 2-сонли мажлис баёнига мувофиқ, 2006 йилнинг 1 октябр ҳолатига жами 904,3 млн. сўмлик мақсадли кредитлар ажратилиб, 241,8 млн. сўмлик факторинг хизматлари кўрсатилди. Бунинг натижа-сида ўзаро қарзларни камайтириш борасида эришилган иқтисодий самара 3 млрд. 541,0 млн. сўмни ташкил этди.

Бундан ташқари, вилоят ҳудудида фаолият юритаётган кичик бизнес субъектларини молиявий қўллаб-қувватлаш ишлари ҳам жадал суръатларда давом эттирилмоқда. Жорий йил 9 ойида мазкур тармоқ учун ажратилган кредитлар миқдори 14 млрд. 359 млн. сўм бўлиб, уларнинг 13 млрд. 358 млн. сўми банкларнинг ўз маблағлари ҳисобидан,

қолган 1 млрд. 1 млн. сўми эса, бюджетдан ташқари фондларнинг кредит линиялари ҳисобидан йўналтирилган.

Бугунги кунда аҳоли учун банклар томонидан кўрсатилаётган молиявий кўмак, яъни берилаётган микрокредитлар ҳисобига тадбиркорлик субъектлари сони кун сайин ошиб бормоқда. Хусусан, Қашқадарё вилоят банклари томонидан ажратилган микрокредитлар ҳажми ўтган 2005 йилнинг шу даврига нисбатан 2,5 бараварга ошиб (4 млрд. 623 млн. сўм), уларнинг асосий қисми оилавий тадбиркорликни ривожлантиришга, янги иш бошлаган тадбиркорларга бошланғич сармоя сифатида, шунингдек, аёллар тадбиркорлигини ривожлантиришга қаратилган 1300 дан ортиқ лойиҳалар учун тақсимланган.

Вилоятда, жумладан, чорвачилик билан шуғулланувчи фермерлар сафи ҳам кенгайиб бормоқда. Бу тармоқни шакллантиришда субъектлар яна банкларнинг моддий кўмагига таянишмоқда. Вилоят банклари 2006 йилнинг 23 мартада Президентимиз томонидан қабул қилинган «Шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжаликлари фаолиятини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 308-сонли қарори талабларидан келиб чиқиб, ўз маблағлари ҳисобидан 2 млрд. 459 млн. сўм ҳамда Меҳнат бандлиги жамғармаси маблағлари ҳисобидан 609 млн. сўм миқдорида мақсадли кредитлар ажратди.

Умуман олганда, жорий йилнинг 9 ойи давомида Марказий банкнинг Қашқадарё вилоят Бош бошқармаси томонидан олиб борилган кредит сиёсати кўмагида ушбу ҳудудда 4215 та янги иш ўринлари яратилиб, жами 1 млрд. 724 млн. сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқарилишига эришилди.

Гулшан ЮСУПОВА.

«ПАХТА БАНК»: ДАВР БИЛАН ҲАМНАФАС

Акциядорлик-тижорат «Пахта Банк»нинг Самарқанд вилоят бошқармаси минтақа бозорида деярли 11 йилдан бери ишлаб келмоқда. Бу вақт ичида банк мижозларнинг яқин шерик ва ёрдамчисига айланди. Ҳозирги вақтда 19 филиал ва 43 мини-банк 12 мингта хўжалик юритувчи субъектга банк хизматлари кўрсатмоқда. АТ «Пахта Банк» Самарқанд вилоят бошқармасининг бошлиғи Бадриддин НАСРИЕВ мухбиримизга Самарқанд банкчилари молия бозорининг янги шароитларида қандай ишлаётганлиги ҳақида сўзлаб берди.

Ҳозир айниқса кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни кредитлаш банк учун муҳим фаолият йўналишларидан бири бўлиб қолмоқда. Аграр секторга оид лойиҳалар муваффақиятли амалга оширилмоқда. Қишлоқ хўжалиги машиналари парки янгиланмоқда, қолаверса, банк ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, уруғчиликни ривожлантириш, пахта, сабзавот ва меваларни қайта ишлаш учун ҳам кўп миқдорда пул маблағлари ажратди. Берилган кредитларнинг умумий ҳажми 1 октябр ҳолатига 43,1 млрд. сўмни ташкил этди. Бу эса ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 2,6 баравар кўпдир.

Чунончи, энг йирик кредитлар «Агромашсервис» корхоналарига (2,7 млрд. сўм) ажратилди. Банк иштирокида улар учун «Клаас-Доминатор» туридаги ғалла ўриш комбайнлари сотиб олинди. Банкнинг ўз ресурслари ҳисобидан туман машина-трактор парки 14 та комбайн ва қишлоқ хўжалик экинлари қатор ораларига ишлов берадиган 67 та трактор сотиб олди. Лизинг асосида 83 дона трактор сотиб олинди. Бундан ташқари, кузги бошоқли дон ва пахта етиштириш учун имтиёзли кредит сифатида 21,9 млрд. сўм, шу жумладан дон учун 6,3 млрд. сўм, пахта етиштириш учун 5,6 млрд. сўм ажратилди.

Шу йилнинг 9 ойида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига 5 млрд. 7 млн. сўм кредит ажратилди. Бу эса ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 1 млрд. 390 млн. сўм кўпдир. Умуман олганда, кредитлар туфайли кичик корхоналар ўтган даврда 3700 дан ошди янги иш ўринлари очди. Банк шерикларининг сони кичик бизнес субъектлари ҳисобига ошиб бормоқда. Булар хусусий тадбиркорлар, фермер хўжаликлари. Уларнинг улуши банк мижозлари умумий сонининг 60 фоизга яқинини ташкил этади. Фаолияти маҳаллий хом ашёдан товарлар ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган мижозлар ҳозирги вақтда банк кредит портфелининг кўпчилиги қисmini фаол ўзлаштирмоқдалар.

Банкимиз ишида ҳар қайси мижозга алоҳида ёндашиш таъминлаш устунилик қилмоқда. Одамлар ўзлари учун мутлақо аниқ ва тушунарли бўлган нарсасагина ишонишларини доим эсда тутамиз. Шерикчилик муносабатларининг ривожланиши, мижозлар базасининг кенгайиши уларнинг ҳисобварақларидаги маблағлар ўсишини таъминлади. Масалан, омонатчиларимиз сони ҳозирги пайтда 20 мингдан ортиқ. Биз банкчилар буни

ўзига хос ишонч барометри деб атаймиз. Бу омонатчилар банкимизга 5 млрд. 271 млн. сўмдан кўпроқ маблағ қўйишган бўлиб, бу ўтган йилги кўрсаткичдан 2,9 баравар кўпдир. Ана шу рақамлар бутун Самарқанд вилояти бўйича барқарор иқтисодий ўсиш кузатилаётганлигидан ҳам далолат беради.

«Пахта Банк» ўзининг депозит сиёсатини билимдонлик билан олиб бормоқда ва ватандошларимизнинг иқтисодиётга солинган сармояси уларга қўшимчаси билан қайтарилмоқда. Жозибадорлик ва юқори даражада даромадлилик ўз маблағларини айнан бизнинг банкимиздаги омонатларда сақлашни маъқул қарётган аҳоли орасида кизиқиш тобора ўсишига ёрдам берди.

Шуни мамнуният билан айтишим мумкинки, банкимиз жалб этилган маблағларнинг мутлақ ҳажми бўйича вилоят молия муассасалари рейтингига етакчи ўринда туради.

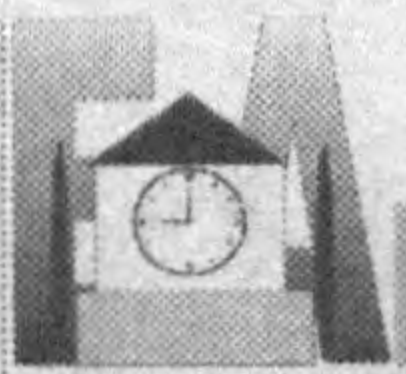
Пул операцияларини сифатли, ишончли ва тез амалга ошириш учун Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 24 сентябрдаги «Пластик карточкалар асосида ҳисоб-китоблар тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарорига мувофиқ, банкимиз филиалининг ҳо-дими учун ҳам, корхоналар ва ташкилотлар учун ҳам иш ҳақи лойиҳаларини фаол жорий этиб келмоқдамиз. Ҳозирга қадар ҳаммаси бўлиб 51512 та сўм пластик карточкалари муомалага чиқарилди, 160 та терминал ўрнатилди. Шу йилнинг биргина 9 ойида пластик карточкалар воситасида 3,7 млрд. сўмдан кўпроқ миқдорда товар айланмаси амалга оширилди. Касса ҳисоб-китобларининг мана шу қулай варианты Самарқанд вилоятининг узоқ туманларида жойлашган супермаркетлар, сервис-марказлар, дорихоналар эътиборини ўзига тортмоқда.

Бизда куну тун ахборот алмашишни таъминлайдиган, 19 филиал ва 43 та мини-банкнинг фаолиятини оператив тарзда, аниқ бошқариш имконини берадиган анча тезкор ва ишончли корпоратив тармоқ яратилган. Замонавий дастурий воситалар жойлардаги бўлинмаларнинг оператив маълумотларини аниқ ишлаб чиқиш имконини бермоқда, филиалимиз фаолиятига доир маълумотлар банкни тайёрламоқда, ликвидлик кўрсаткичлари мониторингини ўтказмоқда. Янги «банк-мижоз» технологияси муваффақиятли амалга оширилмоқда.

АТ «Пахта Банк» вилоят бошқармасининг режали тарзда ва жўшқин ривожланишига мутахассисларимизнинг юксак маҳорати ва ишга ижодий муносабати замин яратиб берди.

Жипслашган билимдонлар жамоаси ҳар қандай ишда муваффақият гаровидир. Мен мижозларимизга, акциядорларимиз ва ишбилармон шерикларимизга ишончли шерик бўлган банкимизни қўллаб-қувватлаётганликлари ва унга ишонч билдираётганликлари учун миннатдорчилик изҳор қилмоқчиман. Шу билан бирга, «Банк ахборотномаси» ва «Банковские ведомости» газеталарининг ўқувчиларини яқинлашиб келаётган байрам – мамлакатимизнинг Конституцияси куни билан табриклайман ва ҳаммангизга энг яхши тилакларимни йўллайман.

Асатилло ҚУДРАТОВ
ёзиб олди.

ИПОТЕКА КРЕДИТЛАШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎЛИДА

Бугунги кунда аҳолининг уй-жойларга бўлган талаби республикамизда фаолият юритаётган барча тижорат банклари томонидан ўрганиб чиқилмоқда. Хусусан, "Ипотека банк" акциядорлик-тижорат ипотека банки бу борада махсус "Ипотека банк"нинг уй-жой қурилишини ривожлантириш бўйича дастури"ни ишлаб чиқиб, шу асосда тегишли ишларни амалга оширмоқда. Мазкур банк ипотека кредитлари бошқармасининг берган маълумотида кўра, жорий йилнинг 1 ноябр ҳолатига жисмоний шахслар учун банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан 5,2 млрд. сўм миқдорида ипотека кредитлари берилган.

да фойдаланиши учун филиаллар шохобчаларини ривожлантириб бормоқда. Айни пайтда банкнинг республика ҳудудида жами 38 та филиали ҳамда 146 та мини-банки ҳудудий миқозлар учун самарали банк хизматларини кўрсатиб келмоқда.

Шунингдек, банк томонидан ҳар бир вилоятнинг ўзига хос хусусиятини эътиборга олган ҳолда тайёрланган уй-жойларнинг лойиҳа сметаси асосида бугунги кунда барча вилоят туманларида фермерлар шаҳарчаларини яратиш бўйича дастур ишлаб чиқилди. Мазкур лойиҳа бўйича дастлабки иш Қашқадарё вилоятидаги туманлар миқёсида, жорий йилнинг 1 декабридан бошланиши кўзда тутилган.

"Ипотека банк" мамлакатда ипотека кредитини ривожлантиришга хорижий инвесторлар, жумладан, халқаро ва маҳаллий молия институтлари инвестициялари ва грантларини жалб этиш бўйича ҳам иш олиб бормоқда. Бу борада банк Халқаро Молия корпорацияси, KfW Германия банки, Жаҳон ҳамда Осиё тараққиёт банклари билан ҳамкорлик қилмоқда. Чунинчи, яқинда Жаҳон банки вакиллари "Ипотека банк"ка ташриф буюриб, мамлакатимизда кучга кирган "Ипотека тўғрисида"ги Қонун билан танишиб чиқишди. Учрашув сўнггида меҳмонлар банкка узоқ муддатли ипотека кредити тизимини яратишда техник ёрдам кўрсатишга ва узоқ муддатга мўлжалланган инвестициялар жалб этишга оид таклифларни ўрганиб чиқишларини билдирдилар.

Назира МАВЛОНОВА.

КЎЧМАС МУЛККА ИНВЕСТИЦИЯЛАР ЖАЛБ ҚИЛИШ

Кўчмас мулкка маблағ сарфлаш инвестиция портфелини диверсификациялашнинг яхши усулидир. Кимматли қоғозларга қилинган инвестициялардан фарқли ўлароқ, кўчмас мулкка йўналтирилган инвестицияларнинг келтирадиган даромади кўчмас мулкни бошқариш билан боғлиқ қарорларга, яъни қанча ва қандай шартлар асосида ижара ҳақи олиш керак, таъмирлашга қанча маблағ керак бўлади, деган масалаларнинг ҳал қилишига боғлиқ.

Шу сабабли, кўчмас мулкка маблағ сарфлаш яхши харид ёки сотишгина эмас, балки мулкни яхши бошқара билиш ҳамдир. Мулк турлари:

- 1) шахсан фойдаланиладиган кўчмас мулк;
- 2) даромад келтирадиган кўчмас мулк;
- 3) спекулятив кўчмас мулкдан иборат.

Хатар ва даромадлилик нуқтаи назардан қараганда, пулни шахсан фойдаланиладиган кўчмас мулкка сарфлаш ҳаммадан кўра хавфсизроқ.

Даромад келтирадиган кўчмас мулк, масалан, ижарага олувчиларнинг пала-партишлиги туфайли ёки таклиф талабдан ошиб кетиши натижасида шахсан фойдаланиладиган кўчмас мулкка қараганда кўпроқ қадрсизланиши мумкин. Айни вақтда уйни ижарага беришдан олинadиган рента аҳоли сони ўсиб, уйларнинг нархи ошиб борган сари кўпайиб бораверади.

Спекулятив мақсадларда сотиб олинadиган кўчмас мулк катта фойда олишга имкон яратиш билан бирга кўп нарсани қўлдан

бериш хавфини ҳам туғдирадими, бу мавҳумлик даражасининг юқори бўлиши билан боғлиқ.

Кўчмас мулкни сотиб олиш ҳақида бир қарорга келишдан олдин ушбу кўчмас мулк ҳақида тўлиқ маълумотга эга бўлиш (кўчмас мулкнинг ҳолати унинг нархига мувофиқлигига ишонч ҳосил қилиш) ҳамда унга бўлган мулк ҳуқуқларининг кўламини аниқлаш зарур (битим билимдон юрист томонидан расмийлаштирилиши керак).

Ривожланган молия тизимига эга бўлган мамлакатларда кредиторлар кўчмас мулк гаровига асосланган кўплаб молиявий воситаларни таклиф қиладилар. Кредиторлар ва қарз олувчилар ипотека қарзини қайтариш схемаларининг хилма-хиллигидан фойда кўрадилар:

- қатъий фоиш ставкасига эга бўлган ипотека, бунда қарз олувчи ўз мажбуриятларини аниқ билади;

- фоиш ставкаси ўзгариб турadиган ипотека, у кредит муддатиди мобайнида, пул бозори ставкаларининг ҳаракатини акс эттирган ҳолда маълум даражада

ошиб ва камайиб туради;

- муддати камайтирилган ипотека (масалан, кредит муддати 30 йил ўрнига 15 йил қилиб белгиланади);

- ҳар ойлик тўловлар ўрнига ҳар икки ҳафтада тўлаб бориладиган ипотека, бу ҳам кредитни қайтариш муддатини қисқартиради;

- ошиб борадиган миқдорларда тўланадиган ипотека ва бошқалар.

Шахсий мулкка эгаллик ҳуқуқи билан маблағ сарфлаш энг кўп таъминланган инвесторлар, кўчмас мулкка инвестиция киритувчи профессионаллар, шунингдек молия муассасалари томонидан амалга оширилади. Бу шаклнинг афзаллиги шахсий назоратнинг мавжуд бўлишдан, камчилиги эса йирик сармоя сарфлаш зарурлигидан иборат.

Шу сабабли кўпчилик майда инвесторлар кўчмас мулкка ўз маблағларини траст риэлторлик инвестиция фондлари орқали ёки кўчмас мулкни бошқариш бўйича ёпиқ турдаги шерикчилик воситасида амалга оширадилар.

Ўзбекистоннинг кўчмас мулк бозори кредитлар ва ипотека маблағлари ривожлана бошлайдиган янги босқичга қадам кўймоқда. Ипотека қимматли қоғозларининг имкониятлари ва йўналишлари ҳақида газетамизнинг навбатдаги сониди ўқишингиз мумкин.

Лола АБДУАЗИМОВА.

Ипотека кредити янги ҳамда долзарб банк хизмати бўлгани учун халқимиз орасида катта қизиқиш уйғотди ва, табиийки, кўплаб саволлар туғилишига сабаб бўлмоқда. Шунини инобатга олган ҳолда «Сўранг, жавоб берамиз» рукнининг илк сонини Ипотека кредитлари мавзусига бағишладик.

Ипотека кредити асосида уй-жой олмоқчи бўлган ҳамюртларимизни қизиқтирган саволларга «Ипотека банк» АТИБ Ипотека ва истеъмол кредитлари бошқармаси бошлигининг ўринбосари Адҳам ТОЖИХЎЖАЕВ жавоб беради.

Ипотека кредити ҳисобига олинган уй-жойни кредит маблағларини тўлиқ қайтармасдан туриб сотиш мумкинми?

Ўй. Чунки Ипотека кредитини расмийлаштириш жараёнида ушбу кредит ҳисобига олинган уй-жой Ўзбекистон Республикаси фуқаролик Кодекси ҳамда Ўзбекистон Республикаси "Ипотека тўғрисида"ги ва "Гаров тўғрисида"ги Қонунлари асосида кредит таъминоти тариқасида гаровга қўйилади ва унга ҳисобланган фоиш тўловлари тўлиқ қайтарилмагунга қадар ушбу кўчмас мулк сотилиши тақиқланади.

Ипотека кредитини муддатидан олдин қайтариш мумкинми?

Ўй. Албатта, қарздор ўз хоҳишига кўра ипотека кредитини муддатидан аввал қайтариши мумкин.

Мен ишлаётган муассаса ипотека кредити бўйича тўланадиган ойлик тўловларимни ойлик иш ҳақимдан ушлаб қолиб, банкка тўлаб бориши мумкинми? Бунинг учун нима қилишим зарур?

Ўй. Ипотека кредити бўйича ҳар ойлик тўловларни сиз ишлаётган муассасанинг ўзи ойлик иш ҳақингиздан ушлаб қолиб ипотека кредити расмийлаштирилган банкда сизнинг номингизга очилган омонат ҳисоб рақамига ўтказиб бериши мумкин. Бунинг учун сиз фаолият кўрсатаётган ташкилот ёки муассаса раҳбари номига ёзма равишда мурожаат қилиб, кредит расмийлаштирилган банкнинг рекевизитларини (аризангизда банк коди, омонат ҳисоб рақамингиз кўрсатилган бўлиши шарт) тақдим этишингиз лозим.

Ипотека кредити олишда менинг ойлик даромадларим етарли бўлмаганда, бирон-бир ташкилотнинг кафилигини олиб тақдим этиш мумкинми? Мумкин бўлмаса қимларнинг ойлик даромадларини қўштириш лозим?

Ўй. Агарда сиз ипотека кредити ҳисобига уй-жой сотиб олмоқчи бўла туриб, ойлик даромадларингиз ушбу кредит бўйича ойлик тўланадиган тўловларга етарли бўлмаган тақдирда сиз ўзингиз билан битта манзилда яшовчи, кредит ва унинг фоишлари бўйича ойлик тўловларда иштирок этувчи ҳамда кредит бўйича биргаликда масъул бўладиган турмуш ўртоғингиз ёки бошқа яқин қариндошларингиздан биттаси алоқадор қарз олувчи шахс бўлиши мумкин.

Ипотека кредити тўлиқ расмийлаштириб бўлингандан сўнг кредитнинг фойдаланиш муддати тугагунча ёки кредит маблағлари тўлиқ қайтарилгунга қадар кредитга олинган уй-жой кимга тегишли бўлади ва коммунал тўловлар ким томонидан амалга оширилади?

Ўй. Ипотека кредити ҳисобига олинган уй-жой қарз олувчига тегишли бўлади. Ипотека кредитини расмийлаштириш жараёнида ушбу кредит ҳисобига олинган уй-жойни амалдаги қонунчиликка асосан, қарздор шахс ушбу уй-жойнинг асралишини таъминлаш, уни сақлаш ва муҳофаза қилиш ҳамда ушбу кўчмас мулк билан боғлиқ солиқлар, коммунал тўловлар бўйича қарзларни узиш учун харажатлар қилишга мажбур бўлади.

Менинг (расмий ва норасмий) даромадларимни қандай ва ким томонидан тасдиқлаш лозим?

Ўй. Сиз фаолият кўрсатаётган иш жойингиздан тасдиқланган ойлик даромадларингиз тўғрисидаги маълумотнома ҳамда агарда бирон бир ташкилот акцияларига эга бўлиб, дивиденд тўловлари оладиган бўлсангиз, бу ҳақдаги маълумотномаларни тақдим этишингиз мумкин. Агарда сиз Қонунга зид бўлмаган бошқа даромад манбаларига эга бўлсангиз ва улар бўйича амалдаги солиқ ажратмаларини тўлаб келаётган бўлсангиз, у ҳолда ушбу даромадларингиз тўғрисидаги Солиқ идораси томонидан тасдиқланган декларация нусхасини тақдим этишингиз мумкин.

Ипотека кредити ҳисобига олинган уй-жой менинг номимга расмийлаштирилар экан, шу муносабат билан мен ушбу уй-жойга қимларни ва қайси тартибда рўйхатга қўйишим мумкин? Бу борада қандай чекланишлар мавжуд бўлади?

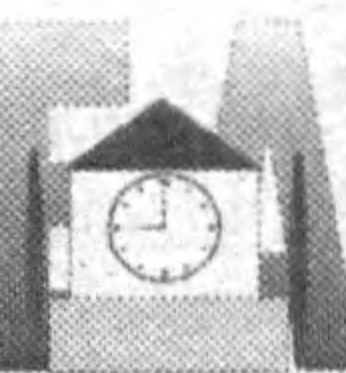
Ўй. Ипотека кредити шартнома асосида расмийлаштирилади ва ушбу шартнома шартларига асосан сотиб олинган уй-жой сизнинг номингизга ўтказилиб, ушбу уй-жойга фақат ўзингиз ва оила аъзоларингизни рўйхатга қўйишингиз мумкин.

Менинг ойлик даромадларим юқори бўлса ўз номимга бир нечта ипотека кредити олишим мумкинми?

Ўй. «Ипотека банк» АТИБ Бошқаруви томонидан 2005 йил 7 ноябрдаги 54/1 сонли қарори билан тасдиқланган «Жисмоний шахсларнинг уй-жой сотиб олишини ипотека кредитлашнинг вақтинчалик Низоми» талабларига кўра сизнинг ойлик даромадларингиз ипотека кредити ҳисобидан сотиб олинаётган уй-жойлар бўйича тўланадиган ойлик тўловларга нисбатан қўйилган талабларга жавоб берса, бир нечта ипотека кредитларини олишга ҳақлисиз.

Газетамизнинг доимий муштарийлари диққатига: Сизда ҳам банк ва молия соҳасига оид бирон бир савол туғилган бўлса, муҳарририятимизга хат ёзишингиз ёки қўнғирок қилишингиз мумкин. Саволларингизга банк соҳасининг етакчи мутахассислари томонидан берилган жавобларни газетамиз саҳифаларида мунтазам бериб борамиз.

Кумуш ЖУМАЕВА тайёрлади.

АВТОМАТЛАШТИРИЛГАН БАНК ТИЗИМИ ҚАНДАЙ ТАНЛАНАДИ?

Янги автоматлаштирилган банк тизими (АБТ)ни танлаш осон кечадиган жараён эмас. Унинг самарадорлиги банкда ахборот технологиялари (ИТ)ни ривожлантириш учун қандай стратегияга амал қилинаётганига боғлиқ. АБТ бозорининг ривожланиш истиқболлари қандай ва кредит ташкилоти АБТни танлашда хатога йўл қўймаслик учун нималар қилиши керак - "Банковское обозрение" экспертларининг шу борадаги мулоҳазалари билан танишинг.

Ҳозир банкларда мавжуд ахборот тизимларининг аксарият қисми банкнинг ўсиб бораётган бизнесини функционал ва технологик жиҳатдан қўллаб-қувватлай олмайди. Бу эса, уларни алмаштириш ёки модернизациялашни тақозо қилади. Жуда кучли рақобатчилик кураши шариоитида банкдаги ахборот тизимлари шунчаки бухгалтерия ҳисобини юритиш ва Марказий банк учун ҳисобот тайёрлаш воситаси бўлибгина қолмасдан, кредит ташкилотининг бизнес стратегиясини қўллаб-қувватлашнинг асосий воситасига ҳам айланмоқда.

Шу туфайли банклар қабул қилинадиган қарорларнинг қўламага қўйиладиган талабларни кучайтирмоқдалар ва ўзлари ишлаб чиққан тизимларни ишлатишдан воз кечмоқдалар. Чунки бу тизимларни ишлаб чиқиш, кузатиб туриш ва янада ривожлантириш учун молиявий харажатлар ҳамда вақт сарфини анча камайтиради. Иккинчи томондан, бу жараён қонун талаблари тўхтовсиз ўсиб бораётганлиги билан боғлиқдир.

АБТ ТУРЛАРИ

Ҳозирда бозорда мавжуд автоматлаштирилган банк тизимлари турларига келсак, айтиш керакки, АБТ ишлаб чиқарувчилар бозор талабларини ҳисобга олиб, ё тўла функционал ечим бўлиши "монолит" АБТни ёки ҳар қайсиси банк бизнесининг муайян вазибаларини бажарадиган алоҳида-алоҳида вертикал иловаларни таклиф қилмоқда. Бу ёндашувларнинг иккаласи ҳам ўз афзаллиги ва камчиликларига эга.

Модулларни чуқур интеграциялашга асосланган "монолит" АБТ архитектура-си, одатда, чакана маҳсулотларни автоматлаштириш учун функцияларни тез ишга солишга имкон бермайди ва муайян муддат ўтгачгина самара бера бошлайди. Қолаверса, бир вақтнинг ўзидеяри бутун ахборот инфратузилмасини алмаштириш банкдан жуда катта кучгайрат ва ресурс талаб қилади.

Яна бир ёндашув айрим банк операцияларини автоматлаштириш учун ихтисослаштирилган вертикал ечимларни сотиб олишдан иборат. Мисол учун, ҳозирда турли ишлаб чиқарувчиларнинг кредитлаш, ғазначилик операциялари ва шу каби функциялар учун ихтисослашган маҳсулотлари мавжуд.

Жаҳон банк амалиётида кенг қўлланилаётган тизимлардан фойдаланиш ҳам ўзига хос мураккабликка эга - бу тур АБТларда Россия банк секторининг ўзига хос хусусияти ҳисобга олинмаган бўлади.

Аммо, Россиядаги бир неча ғоят йирик банк ҳозирнинг ўзидаёқ бундай АБТга ўтишни режалаштирмоқда, чунки келажакда комплекс АБТларни ишлаб чиқарувчи йирик фирмалар ўз маҳсулотларини Россия шароитига мослаштиради.

Россиялик автоматлаштирилган банк тизимларини ишлаб чиқувчилар ва етказиб берувчилар биринчи навбатда ўртача банкларни назарда тутган ҳолда вертикал интеграциялашган ўринларни излайдилар ва АБТларни жорий этиш ҳамда уларга эгалик қилиш баҳосини камайтирадилар. Бу эса чуқур ихтисослаштирилган маҳсулотлар яратиш имконини беради.

АБТ "нотўғри" танланганлиги тизимни жорий этишнинг охири босқичларида ёки синов босқичидагина аниқланган бўлса, бундай танловнинг оқибатлари ўрта банклар учун ёмон бўлиши мумкин. Йирик банклар фаолиятига эса, АБТ нотўғри танланганлиги унчалик катта таъсир қўсатмайди - улар ИТни тўлиқ аутсорсинг асосида ривожлантириш стратегиясини ҳамма вақт қайта қўриб чиқа оладилар.

ҚАЙ БИРИ АФЗАЛ?

Экспертлар, банкларга АБТнинг энг оптимал вариантини қандай танлаш ҳақида маслаҳат берар эканлар, олдинданок писанда қилиб қўядилар - улар банкларнинг ўзи мустақил ишлаб чиққан АБТ ёки ишлатилаётган "ўлик" тизимлар ҳақида эмас, балки саноат АБТлари ҳақида сўз юритадилар. Топ-10 туркумидан бўлган кўп филиалли банклар учун махсус ечимлар ҳам маълум сабабларга кўра эътиборга олинмайди. Бошқа ҳолларда эса, АБТ танлашга қуйидаги икки омил

асосий таъсир кўрсатади: биринчиси ишлаб чиқувчи фирманинг салоҳияти ва обрўси бўлса, иккинчи омил тизимни ишлаб чиқишга асос бўладиган платформани танлашдан иборат. Бу платформа кузатиб бориш доирасида таклиф қилинадиган хизматлар пакетининг параметрларидир.

Айнан мана шу омилларнинг аҳамияти, универсал банкларда саноат усулида фойдаланилаётган АБТларнинг деярли барчаси функционаллик нуқтаи назаридан тахминан бир хиллиги билан изоҳланади.

Шу ўринда "Самарадорлик - баҳо" кўрсаткичи бугунги кунда ниҳоятда долзарб эканини таъкидлаб ўтиш лозим. Зеро, 10-20 нафар одам ишлайдиган банк ёки филиал учун "оғир" тизимни сотиб олишнинг нима кераги бор?

Таклиф қилинаётган дастур-аппарат платформалари ва маълумот базаларини бошқариш тизимлари (МББТ) бўйича ҳам ахвол шундай. Ишлаб чиқарувчилар МББТнинг бир неча вариантини ҳамда уларнинг кенг тарқалган сервер платформалари билан комбинациясини таклиф қилмоқдалар.

Банк учун энг яхши йўл "функционаллик - самарадорлик - баҳо" жиҳатидан оптимал бўлган ва иш жараёнида ўзини яхши томондан кўрсатган платформалардан бири асосида қурилган таниқли тизимни танлаб олишдан иборатдир. Иккинчи томондан, тизимни ишлаб чиқувчи компаниянинг узоқ муддат давомида банк учун ишончли шерик бўла олиш қобилияти, кредит ташкилотининг бизнесини ривожлантиришда ва кундалик вазибаларини ҳал қилишда манфаатдорлик билан қатнашишга тайёр бўлиши муҳим мезондир.

Банк бизнесини ривожлантиришнинг турли босқичларида АБТни танлаш хусусида банкларга турлича маслаҳатлар бериб келинди. Ҳозир энг долзарб маслаҳат битта - банк томонидан амал қилинаётган ва яқин 5-6 йилги ривожланиш стратегиясига мос бўла оладиган АБТни танлаш керак. Ахборот тизимлари тез эскириб қолади, шу боис банкнинг фақат бугунги кундаги кундалик эҳтиёжларига жавоб берадиган тизимни танлаб бўлмайди.

Ҳозир банкларни автоматлаштириш бозорларида брендлар уруши авж олиб кетди. Банк ечимларни етказиб берувчи

ни танлаётган вақтида етказиб берувчи компания брендининг роли ғоят муҳим аҳамият касб эта бошлади. Муайян АБТ қанча инсталляцияга эгалигини, доимий ҳамкорингизга айланиши керак бўлган компания сизнинг банкингиз даражасидаги банклар билан ишлашда ва бизнес йўналишингиз бўйича қандай тажрибага эгалигини аниқланг, айниқса ғарбдаги етказиб берувчиларнинг ечимларини танлашдан олдин қайта-қайта ўйланг.

Фойдаланиш жараёнида кўрсатиладиган сервис хизмати ҳам муҳим масаладир. Қолаверса, бошқа банкларнинг бу тизимларни жорий этиш ва ишлатиш ҳақидаги фикрларини ҳам ўрганиш керак.

СТАТИСТИКАГА КЎРА...

Статистикага кўра, ҳозирги кунда Россиядаги етакчи банкларнинг кўпчилиги Россия АБТларидан фойдаланмоқда, банкларнинг тахминан 1/5 қисми эса ғарб тизимларини ишлатмоқда ёки ўз ИТ хизматлари ишлаб чиққан тизимларга таянмоқда. Шу билан бирга, ўзлари ишлаб чиққан АБТни россиялик етказиб берувчиларнинг "саноат" АБТларига алмаштириш тамойили кузатилмоқда. Бу ҳол нима билдиради? Бу, энг аввало, банклар ўз ИТ хизматлари ишлаб чиққан тизимларнинг сифатидан қониқмаётганликлари ва номунтазам ишлаб чиқувчилар томонидан тикиштирилаётган шартларга "боғланиб қолганликларини" билдиради. Ғарбда тайёрланган АБТлардан

фойдаланиш масаласига келсак, мураккаб марказлашган тизимларни жорий этиш узоқ муддатга чўзилади, натижада анча вақт ўтганидан кейингина ушбу тизим конкрет банк талабларига қанчалик жавоб бериши ҳақида ҳулоса чиқариш мумкин. Бундан ташқари, ғарбда ишлаб чиқарилган ҳар қандай тизим бизнес юритишнинг миллий шароитларига мослаштирилиши керак ва, шунга мувофиқ, олинган натижа харажатлар ва жорий этиш вақти жиҳатидан банкнинг режаларига ҳаммавақт ҳам тўғри келавермайди.

Стратегик бошқариш масаласи ҳам кўп филиалли банк учун долзарб масала бўлиб қолмоқда, чунки шунчаки катта банк бўлишнинг ўзи етарли эмас, кредит ташкилотини самарали бошқариш ҳам керак. Россия банклари бу борада банкдаги АБТ ёки у билан интеграцияланган тахлилий тизим томонидан бериладиган бизнес-тахлилга ва тахминий баҳоларга мувофиқ иш олиб бориш керак деган ҳулосага келмоқда.

Анча тўлиб қолган банк хизматлари бозорида сўнгги вақтда асосий эътибор чакана хизматларни кенгайтиришга қаратилмоқда. Шу муносабат билан, банклар дастурий таъминотчилардан ҳар қандай нуктада мижозни банк маҳсулотларининг ҳамма зарур тўплами билан on-line режимида таъминлаш имконини берадиган универсал платформани ишлаб чиқишни кутмоқдалар. Чакана бизнесни самарали ривожлантириш учун тизимнинг тезкорлиги жуда катта аҳамиятга эга. Бундай тизим ҳеч бир муаммосиз кўпгина фронт-офислар (кассалар, кредит инспекторлари, интернет-банк, ахборот дўкончалари, пластик карталарга хизмат кўрсатиш терминаллари ва шу кабилар) ишини яхшилаш имконини берган бўлур эди. Бу фронт-офислар ягона "кириш нуқтаи" орқали мижозлар ва хизматлар ҳақидаги умумий маълумотлар базасига кира олади. Бундай ҳолларда қўшимча модулар узвий равишда универсал платформа орқали АБТга уланади. АБТ иши реал вақт режимида ягона маълумотлар базаси билан ҳамкорлик қилиш асосида ташкил этилади.

Экспертлар мулоҳазаларидан келиб чиқиб айтиш мумкинки, ҳозирги вақтда янги АБТни жорий этишни режалаштирадиган Россия банки тўртта йўлдан бирини танлаб олиши мумкин. Биринчиси - тизимни мустақил ишлаб чиқиш. Иккинчи йўл - тайёр ечимни сотиб олиш ва етишмаётган модуларни мустақил ишлаб чиқиш. Учинчиси - кўпайтириладиган ечимни сотиб олиш ва уни банк ишига мослаштириш ва ниҳоят тўртинчи йўл - фақат "ўзига мос" тизимни ишлаб чиқишга буюртма бериш. Назаримизда, иккинчи ва учинчи йўл энг истиқболли йўللардир.

"Банковское обозрение"
(№ 9, 2006 йил, сентябр)
материаллари асосида.

ЙИЛНИНГ ЭНГ ЯХШИ ИНТЕРНЕТ- БАНКЛАРИ

Таниқли халқаро журнал Global Finance «Дунёдаги энг яхши Интернет-банк» танловининг бу йилги совриндорларини эълон қилди. Бу йил Австриянинг Райффайзен банк гуруҳи ва Райффайзен Централь-банк Остеррайх АГ бошчилигидаги РЦБ гуруҳининг 13 банки олий соврин билан мукофотланди.

Хусусан, «Райффайзенбанк Австрия» ЕАЖ «Россиядаги хусусий мижозлар учун энг яхши Интернет-банк» тоифаси бўйича иккинчи марта етакчи бўлмоқда. Бундан ташқари, Австрия Райффайзенбанк гуруҳининг банклари Марказий ва Шарқий Европанинг беш мамлакатидея (Австрия, Болгария, Чехия, Венгрия ва Словакияда) «Хусусий мижозлар учун энг яхши Интернет-банк», шунингдек, «Корпоратив мижозлар ва молия институтлари учун энг яхши Интернет-банк» (Австрия, Босния ва Герцеговина, Хорватия, Сербияда) деб тан олинмоқда. РЦБ гуруҳи «Марказий ва Шарқий Европа минтақасидаги хусусий мижозлар учун энг яхши Интернет-банк» деб ҳам эътироф этилди.

Ғолиблар юқори даражадаги профессионал жюри томонидан танланади. Унинг таркибига Tata Infotex Groupнинг халқаро банк экспертлари ва Global Finance журналининг муҳаррирлари кирди. Ғолибларни танлаш чоғида кўплаб кўрсаткичлар ҳисобга олинади, улар орасида глобаллик ва Интернет-стратегияга амал қилиш; он-лайн-мижозлар сонининг кўпайиши; Интернет-операцияларни амалга оширишда позитив идрок ва кулайлик, сайтнинг дизайни ва функционал-лиги бор. Танловнинг бу йилги ғолиблари Нью-Йорк шаҳрида ўтказилган тантанали мукофотлаш маросимида эълон қилинди.

АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ФОРУМИ

Декабр ойининг бошларида Беларус пойтахти Минск шаҳрида анъанавий "Bank-IT06" Банк ахборот технологиялари форуми ўтказилади.

Тадбир банк соҳасига замонавий ахборот технологиялари (АТ)ни жорий этиш, банклар учун аталган махсус АТ-ечимларни кенг тарғиб қилиш ҳамда банк-молия соҳасида мавжуд ахборот тизимларини янги-босқичга кўтариш масалаларига бағишланади.

Форум ишида таниқли халқаро консалтинг ва АТ компаниялари, МДХ давлатлари банклари, шунингдек, "VISA" ва "MasterCard" компаниялари вакиллари иштирок этадилар. "Bank-IT06" иштирокчилари жаҳон молия бозоридаги бугунги ҳолат, миллий банк тизимлари ривож, замонавий банклардаги бизнес-жараёнларнинг боришини таҳлил қилиб, банк-молия соҳасини янада ривожлантиришда замонавий ахборот технологияларининг ўрни хусусида фикр алмашадилар. Форум давомида замонавий технологиялар кўргазмаси ва молия-кредит ҳамда банк фаолиятига оид янги технологик ечимлар тақдиротини ўтказиш ҳам кўзда тутилган.

Ахборот ва статистика бўлими томонидан чет эл матбуоти материаллари асосида тайёрланди.

КАЛИЙ ЎЗИМИЗДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛАДИ

«Ўзкимёсаноат» давлат акциядорлик компанияси (ДАК) 2007 йил бошида Қашқадарё вилоятида баҳоси 72,3 млн. АҚШ долларини ташкил этадиган Дехқонобод калийли ўғитлар заводи қурилишининг бош пудратчисини танлаш бўйича тендер эълон қилишни режалаштирмоқда, деб хабар қилишди «Ўзкимёсаноат» ДАКдан.

Ҳозирги вақтда Хитойнинг CITIC Pacific Ltd. компанияси Хитой ҳукуматининг 500 минг АҚШ доллари миқдоридаги гранти маблағлари ҳисобидан лойиҳанинг техник-иқтисодий асосларини ишлаб чиқишни тугалламоқда.

Дастлабки маълумотларга қараганда, корхонанинг лойиҳа қуввати йилига тахминан 200 минг тонна калийли ўғитни ташкил этади. Қурилиш муддати — уч йил. Лойиҳа Ўзбекистон Тикланиш ва тараққиёт жамғармасининг 22,3 млн. АҚШ доллари миқдоридаги маблағлари, шунингдек Хитойнинг 50 млн. АҚШ доллари миқдоридаги кредитлари ҳисобидан молияланади.

Заводни Қашқадарё вилоятининг Туркменистон билан чегарадаги Тойбоғатой калий

тузлари кони негизда қуриш режалаштирилмоқда. Коннинг умумий саноат захиралари таркибда 36,8 фоиз хлорли калий бўлган 400,2 млн. тонна рудани ташкил этади. Ўзбекистон ҳудудида коннинг энг истиқболли қисми жойлашган бўлиб, унинг захиралари 200 млн. тонна рудани ташкил қилади.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда калийли ўғитлар ишлаб чиқарилмайди ва улар асосан Россиядан импорт қилинади. Янги завод республиканинг калийли ўғитларга бўлган ички эҳтиёжини таъминлабгина қолмасдан, шу билан бирга уларни қисман Марказий Осиё мамлакатлари ва Хитойга ҳам экспорт қилиш имконини беради деб ҳисобланмоқда.

«Туркистон-пресс» НАА.

ИНДОНЕЗИЯЛИК ИШБИЛАРМОНЛАР ТАШРИФИ

Яқинда мамлакатимизга Индонезия Сармоявий иқлимни ривожлантириш вазирлиги (СИРВ) Индонезия компанияларини ривожлантириш департаменти директори Арлина Ардисасмита бошчилигида Индонезия Республикасининг сармоялар бўйича мувофиқлаштирувчи кенгаши делегацияси ташриф буюрди.

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси ҳамда Индонезия давлатининг Ўзбекистондаги элчихонаси ҳамкорлигида ташкил этилган мазкур ташриф икки давлат ўртасидаги сармоявий салоҳиятни тадқиқ этиш ва икки томонлама ҳамкорлик муносабатларининг ҳозирги ҳолати ва истиқболларини муҳокама қилишга бағишланган.

Ушбу делегация таркибидан Индонезиянинг етакчи компаниялари аъзолари, жумладан, мебел, пойабзал ишлаб чиқариш, шунингдек, автомобил ва озиқ-овқат саноати соҳасида фаолият юритувчи бир қатор корхоналар вакиллари ўрин олган.

Умуман, мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро алоқалар мустаҳкам ҳуқуқий базага эга бўлиб, муносабатлар йилдан-йилга юқори суръатларда ривожланиб бормоқда. Жорий йилнинг биринчи ярим йиллиги якунларига кўра, Ўзбекистон ва Индонезия ўртасидаги товар айланмаси ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6,8 баробарга ошган ва 4 млн. 223,8 минг АҚШ доллари ташкил этган. Юртимизнинг ушбу мамлакат билан умумий савдо айланмасида экспортнинг ҳажми 94,8 минг АҚШ доллар, импорт 4 млн. 129 минг АҚШ доллари тенг.

Ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг Индонезияга қилган экспорти таркибда асосий ўринни хизмат кўрсатиш соҳаси ташкил этса, мамлакатимизга йўналтирилган импорт таркибда озиқ-овқат маҳсулотлари (34,8 фоиз), машина ва ускуналар (16,6 фоиз) ҳамда қора металл (6,1 фоиз) муҳим ўрин тутди.

Айни пайтда республикаимизда Индонезия сармояси иштирокидаги телекоммуникация тармоғида маркетинг ва меҳмонхона хизмати соҳаларига ихтисослашган икки корхона фаолият юритмоқда.

Ишбилармонлар делегацияси ташрифи давомида томонларнинг савдо-иқтисодий ҳамкорликдаги имкониятлари билан яқиндан танишиш, муваффақиятли ва самарали алоқалар ўрнатишга қулай шарт-шароит яратиш мақсадида икки давлат ишбилармон доира вакиллари иштирокида бизнес-семинар ўтказилди.

Шунингдек, ташриф доирасида тадбиркорлар ўртасида тўғридан-тўғри шерикчилик муносабатларини ўрнатиш ва хорижий инвестицияларни жалб этиш орқали ишлаб чиқаришни ривожлантириш каби мақсадларда кооперацион биржа бўлиб ўтди.

Индонезия СИРВнинг Хорижий инвестициялар департаменти директори жаноб Суниёнонинг таъкидлашича, ўзаро алоқаларни мустаҳкамловчи семинар ва кооперацион биржалар яқин келажақда Индонезияда ҳам ўтказилиши кўзда тутилган.

Юлдуз ЗОКИРОВА.

ИСПАНИЯ БАНКИ ХИТОЙ БАНКЛАРИНИНГ АКЦИЯЛАРИНИ СОТИБ ОЛМОҚДА

Катталиги жиҳатидан Испанияда иккинчи ўринда турадиган Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA) SA банки Хитой давлат инвестиция компанияси — Citis Groupга қарашли икки бўлинма акцияларини сотиб олмоқда. Банк тарқатган хабарга кўра, BBVA China Citis Bank акцияларининг 5 фоизига 501 млн. евро тўлайди ва кейинчалик банк акцияларининг 9,9 фоизини сотиб олиш имконига эга бўлади. Яна BBVA Гонконгдаги Citis International Financial Holdings Ltd. акциядорлик сармоясининг 15 фоизига 488 млн. евро эвазига эгалик қилади.

«Бизни Хитой банкларининг сармоясидаги катта улушдан кўра кўпроқ келажақда ҳар томонлама ривожланиши мумкин бўлган стратегик альянс

ташкил этиш кўпроқ қизиқтиряпти», - деб хабар қилди BBVA молия директори Мануэл Гонсалес Сид.

Хитой банкларининг акцияларини сотиб олиш BBVAга Испания банклари орасида биринчи бўлиб Хитой чакана банк хизматлари соҳасида каттагина ўринга эга бўлиш имконини беради. Эслатиб ўтамиз, BBVA Лотин Америкаси минтақасида ҳам ўз фаолиятини амалга оширмоқда.

BBVAнинг 2006 йил уч чорагидаги соф фойдаси бир йил аввал шунча вақт давомида олинган 914 млн. евро ўрнига 22,7 фоиз ўсиб, 1,12 млрд. еврога етди. Компаниянинг тушуми бундан бир йил олдинги 3,26 млрд. евро ўрнига 2006 йил III чорагида 14,7 фоиз кўпайди ва 3,74 млрд. еврога ташкил қилди.

Чет эл матбуоти материаллари асосида.

MACQUARIE BANK ФАОЛИЯТ КЎЛАМИНИ КЕНГАЙТИРАДИ

Австралиянинг энг йирик авиакомпанияси Qantas Airways Ltd. Австралиядаги энг йирик инвестиция банки Macquarie Bank Ltd. ва Американинг инвестиция компанияси Texas Pacific Group томонидан ютиб юборилиш ҳақида таклиф олди. Qantas пресс-релизида айтилишича, «таклиф норасмий бўлиб, ҳозирги вақтда уни компания раҳбарияти кўриб чиқмоқда». Macquarie Bank вакиллари музокаралар олиб борилаётганлигини тасдиқладилар.

Qantas баёнотидан кейин компания акцияларининг баҳоси бир неча соат ичида 18 фоизга кўтарилиб кетди ва бу ҳол унинг капиталлашувини 10,2 млрд. Австралия долларигача (7,9 млрд. АҚШ доллари) кўпайтирди.

Австралия авиакомпанияси раҳбарлари ва акциядорларидан ютиб юборилишга розилик олган тақдирда Macquarie ва Texas Pacific ютиб юбориш учун давлатдан ҳам рухсат олишига тўғри келади, чунки ҳозирги вақтда Австралия ҳукумати белгилаб қўйган чекловларга мувофиқ, битта инвестор Qantas акцияларининг 25 фоиздан ортиғига, чет эллик инвесторлар гуруҳи эса акцияларнинг 49 фоиздан ортиғига эга бўла олмайди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ

- Молия ва кредит, Халқаро валютаси-кредит муносабатлари, бухгалтерия ҳисоби, аудит ва бошқа мутахассисликлар бўйича олий иқтисодий маълумотга эга бўлган;
- чет тиллар (асосан инглиз тили)ни биладиган;
- банк тизимида камида 3 йил иш стажига эга бўлган;
- Тошкент шаҳрида доимий яшаш учун рўйхатдан ўтган

ИҚТИСОДЧИЛАРНИ танлов асосида

ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Мурожаат учун телефонлар: 112-60-65, 112-60-37

МАРКАЗИЙ БАНКНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲРИ БЎЙИЧА БОШ БОШҚАРМАСИ ЭЛЕКТРИКЛАРНИ ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Талабгорлар:

- Олий ёки ўрта махсус техник маълумотга эга бўлишлари;
- Электрчи вазифасида камида 3 йиллик иш стажига эга бўлишлари;
- Тошкент шаҳрида доимий яшаш учун ҳисобдан ўтган бўлишлари керак.

Куйидаги телефонлар орқали мурожаат қилинсин:

112-62-72, 112-61-04, 112-62-91

БАНИ АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ—ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА.

МУАССИСЛАР:

**Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки**

**Жаҳон иқтисодий ва
дипломатия университети**

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

**Тадбиркорликни ахборот билан
қўллаб-қувватлаш «Заковат»
ижтимоий жамғармаси**

ТАХРИР КЕНГАШИ:

Файзулла Муллажонов

(Тахрир Кенгашининг раиси),

Қахрамон Рофиев

(Тахрир Кенгашининг раис ўринбосари),

Равшан Охунов

(Тахрир Кенгашининг

масъул котиби),

Раҳмон Каримов

Абдурахмат Боймуротов

Баҳодир Хўжаев

Михаил Перпер

БОШ МУҲАРРИР

Шавкат Назаров

БОСИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ:

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

АХБОРОТ ХИЗМАТИ КЎРСАТУВЧИЛАР:

ЎЗА, «Туркистон-пресс» НАА,

«Иқтисодий ахборот агентлиги»,

«Бухоро-пресс» АА.

Реклама ва эълонлар учун

134-13-18

телефон орқали мурожаат қилинг.

ТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ:

700000, Тошкент,

Ғ. Мавлонов кўчаси, 1а-уй.

e-mail: bankingnews@tshtt.uz

www: finance.uz

Босилган материаллар муаллифларининг нуқтаи назари тахририятнинг нуқтаи назарига мос келмаслиги мумкин. Рекламаларнинг мазмуни учун реклама берувчиларнинг ўзлари масъулдир.

Тахририятнинг ёзма розилиги бўлганидагина, «БА»да эълон қилинган материалларни қўчириб босишга ижозат берилади. Қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва қайтарилмайди.

① Материал тижорат асосида чоп этилмоқда.

Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида **137-тартиб рақами** билан рўйхатга олинган.

Буюртма № Г-1304

Тираж 5108 нуска.

Босишга рухсат этилди

28.11.2006 й.